

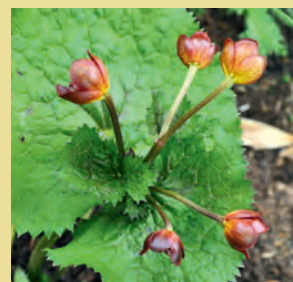
Have *bladet*[®]

KOLONIHAVEFORBUNDET

● Nummer 1 – Februar 2017

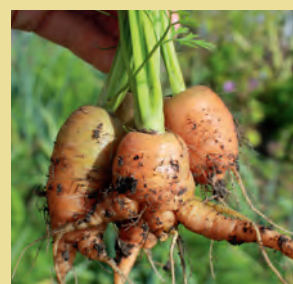
AKTUELT FRA KOLONI-
HAVEFORBUNDET
se side 35

14 *Stauder til
den fugtig jord*

24 *Find farver
til foråret*

32 *Pas godt på
køkkenhavens
jord*

Klar til den nye sæson

Den nye havesæson står for døren når Havebladet lander i postkassen og vi kolonihavefolk har alle, nye som gamle, mærket lysten til at komme i gang.

GEVINST I LOTTERIET

Kolonihaven har aldrig været så populær som nu. Som en ganske ung mand sagde til mig, at det at få en kolonihave var som at vinde i lotteriet. Der er pres på ventelisterne og stor opmærksomhed om de haver, der kan sælges uden venteliste. Det største pres ligger i og omkring de store byer, ude i yderområderne kan det stadig være vanskeligt at sælge.

DET SOCIALE SIGTE FASTHOLDES

Den store interesse viser at kolonihaven stadig er en vigtig og nødvendig del af det grønne Danmark og en vigtig del af et større fællesskab. Det er derfor vigtigt at vi fastholder det sociale sigte, som er det bærende i vores organisation: at kolonihaven skal være for alle. Det giver mangfoldighed blandt vores medlemmer og vi får en tolerance og forståelse for andre mennesker uden hensyn til baggrund og erhverv. Mangfoldigheden viser sig også i form af den store plantevariation som i dag næsten kun ses i kolonihaverne.

Det er vigtigt, at vi får øjnene op for, at kolonihaven er andet end kloakering, ulovlige byggerier, ulovligt vintrophold og vurderingsregler. Det er almindelige menneskers mulighed for et frirum og giver adgang til deres eget lille stykke natur, hvor de kan opleve glæden ved at arbejde i og med naturen. En af vores vigtigste opgaver er at sikre at også fremtidige kolonihavefolk får den mulighed

ANDRE FORMER FOR KOLONIHAYER

Men det er ikke kun kolonihaven som vi kender den, der efterspørges; nye former for byhaver, der ligger i gåafstand fra hjem eller arbejdsplads, haver, man måske

kun lejer for et år ad gangen, er med i billedet. Mulighederne er mangfoldige. Disse byhaver kan skyde op alle steder, på tage, i parker og baggårde. Det er en spændende udvikling som vi gerne vil være en del af. Vi har derfor startet et projekt, hvor vi vil arbejde med nye og anderledes havetilbud også til de mest udsatte borgere, der ikke må eje noget.

REGLER ER NØDVENDIGE

Jeg hører ofte, når jeg taler med kolonihavefolk, at vi har for mange regler og at det hører fortiden til. I dag vil folk have frihed og indflydelse på eget liv.

Mange af de regler vi møder er myndighedskrav som vi ingen indflydelse har på; det kan være byggeregler

eller forbud mod helårsbeboelse, for kolonihaverne er underlagt de samme regler som regulerer "samfundet" udenfor foreningen.

Det betyder, at de regler vi har mulighed for at præge, er de forskellige vedtægter og ordensregler der regulerer vores adfærd i foreningen, sammen med de beslutninger der bliver truffet på foreningens generalforsamling; det er de samme regler der bestemmer bestyrelsens mandat.

Så hvis du vil have mulighed for indflydelse på eget liv og ret til at være forskellig inden for fællesskabets rammer, skal du deltage aktivt i foreningens liv og møde op på foreningens generalforsamling.

Hvis man ønsker indflydelse må man søge den, det gælder også hvis man ønsker indflydelse på kreds og forbund.

Det er vigtigt for dig, men det er også vigtigt for forbundet, hvis vi skal bevare og udvikle vores organisation og sikre det sociale sigte, der er grundlæggende for kolonihaven som vi kender den, at vi hører fra vores rødder. Uden kontakt til rødderne dør vi. Jeg vil derfor anbefale alle at deltage, når foreningerne har generalforsamlinger.

FORBEREDT TIL FREMTIDEN

Men det er ikke nok med kontakt til vores bagland, vi må også sikre at vores organisation med alle vores tilidsmænd er klædt på til arbejdet og forstår, at det kun er når vi alle står sammen og er enige om målet at vi når de gode resultater.

Hovedbestyrelsen har i år netop afholdt det første af 4 temadage, hvor vi skal sikre enighed om fælles mål og bedre samarbejde i organisationen. Jeg vil gerne her takke hovedbestyrelsens medlemmer, der alle var med til at gøre temadagen rigtig god. Vi vil i de kommende numre af Havebladet informere mere om forløbet.

Foråret er og har altid været en travl tid for havefolket, men husk det er den bedste tid på året.

God arbejdslyst.

Forbundets hovedkontor og redaktion

Frederikssundsvej 304A, 2700 Brønshøj

Tel. 38 28 87 50

E-mail: info@kolonihave.dk

Hjemmeside: www.kolonihave.dk

Kontorets telefon- og åbningstider:

Mandag-torsdag: kl. 10.00-15.00 · Fredag: kl. 10.00-13.00

Annonceekspedition: Rosendahls Mediaservice, Jette Sterndorff-Jessen.

Tel. 76 10 11 47, e-mail: jsj@rosendahls.dk, for Havebladet nr. 2 kontakt venligst Kolonihaveforbundet.

- 2** Klar til den nye sæson
- 5** Aktiv i haven – marts – april
- 8** Til haven
- 11** Gode bøger
- 12** Anemoner
- 13** Atter gang i morfars kolonihave
- 14** Stauder til den fugtig jord
- 16** Grøntsager til sandet og mager jord
- 17** Almindelig hyacint
- 18** Astrids have i vintertilstand
- 19** I forbifarten
- 20** Uld som gødning og jorddække
- 22** Find farver til foråret
- 24** Jordforbedring i haven
- 26** Alsmeer Flower Auktion
- 27** Den grønne telefon
- 28** Den syge side!
- 29** Podning
- 30** Havebladets Have-ABC
- 31** Krydsord
- 32** Pas godt på køkkenhavens jord
- 34** Kolonihaver på sociale medier
- 35** Aktuelt fra Kolonihaveforbundet
- 37** Set & hørt
- 39** Kolonihavejura

Forsidebillede: Grethe Bjerregaard · Redaktion: Forbundsformand Preben Jacobsen (ansvarshavende) · Grethe Bjerregaard · Tilknyttet redaktionen: Hovedbestyrelsesmedlem Ole Michél · Landskabsarkitekt Ole Statta · Landskabsarkitekt Hans Preisler · Direktør Ditte Jensen. Hvor intet andet er nævnt er illustrationer af artiklens forfatter. Redaktionen påtager sig intet ansvar for stof der indsendes uopfordret til Havebladet · Layout og tryk: Rosendahls – Miljøcertificeret DS/EN ISO 14001. Eftertryk er ikke tilladt · Havebladet 2/2017 udkommer ultimo april 2017. Redaktionelt stof fra foreningerne til Havebladet 2/2017 udbedes til redaktionen senest 27.02.2017 · Oplag: 39.435 i perioden 01.07.15-30.06.16. ISSN: 0017 – 8497.

*Malou Weirich, generalsekretær for
Det Internationale Kolonihaveforbund*

Kære kolonister

I år fejrede vi Det Internationale Kolonihaveforbunds første 90 år. 90 år med arbejde, fremskridt, succes men også til tider skuffelser, misforståelser eller fejltagelser.

Er der stadig brug for Det Internationale Kolonihaveforbund? Hvad kan forbundet tilbyde den enkelte kolonist i et samfund hvor egoisme, individualisme, nationale følelser og fravær af solidaritet synes at være nøgleordene på alle niveauer.

Hvis vi analyserer kolonihavebevægelsen må vi erkende at vi i dag, som i går, stadig har de samme problemer. Løsningen kan ikke være den samme overalt, da vaner og lovgivning er forskellige. Hvis der i nogle lande findes foreninger med skure, der kun er tænkt som beskyttelse mod vejret, er der i andre lande huse, som gør det muligt for kolonisten at opholde sig der om dagen og somme tider også til overnatning og/eller beboelse. Alle disse typer lever i sameksistens og kompletterer hinanden. Der er ikke, hverken i dag eller tidligere, en enkelt model.

De løsninger, der findes, har dog samme mål, nemlig at udvikle kolonihaven og sikre dens stabilitet og foretage hvad der kræves for at retfærdiggøre, at den indgår i den moderne by hvor sociale problemer, naturbeskyttelse og kampen mod forurening er blevet væsentlige problemer.

Hver for sig er de enkelte forbund ikke stærke nok til at nå deres mål, som er den bæredygtige udvikling af kolonihavebevægelsen i et miljø, der bliver mere og mere komplekst. Hver for sig er de ikke tilstrækkeligt udstyret til at klare udfordringerne optimalt.

Derfor er der ikke tvivl om at der er brug for Det Internationale Kolonihaveforbund.

Rødderne er usynlige, men de er årsagen til at et træ kan gro. Vores rødder er vores 2 mio. kolonihavefamiliers kærlighed til havedyrkning, deres sociale engagement, deres arbejde på at beskytte naturen og miljøet og sikre bæredygtig udvikling, fællesskab og arbejde på at tjene alles vel.

Disse rødder har skabt væksten i det træ, der repræsenterer vores bevægelse. De er stadig kraftige nok til at der kan udvikles nye grene til alle kolonisters og det omgivende samfunds bedste.

De enkelte landes forbund repræsenterer de enkelte landes kolonister men præger også Det Internationale Kolonihaveforbunds arbejde, der retter sig mod alle kolonister.

- Udveksling af erfaringer i Det Internationale Kolonihaveforbund er stadig afgørende for at sikre at de nationale forbund følger med i hvad der sker rundt omkring dem, så de kan optimere deres egne handlinger og forsvare den enkelte kolonist bedst muligt.
- Fælles holdninger, der påvirker beslutningstagerne, har positive konsekvenser for den enkelte kolonist.
- Artikler, aktiviteter og retningslinjer hjælper kolonister med bedre at kunne indgå i de omgivende samfund.
- Det Internationale Kolonihaveforbund skal hjælpe sine medlemmer med at forstå nye udfordringer fx i forbindelse med teknisk haverådgivning, som bør ensortes og derefter regelmæssigt opdateres.

Kolonihaver er endnu ikke beskyttet overalt. Sammen skal vi skabe et overblik over alle de måder og metoder der bruges lovgivningsmæssigt for at beskytte kolonihaverne, herunder deres integration i den grønne bys infrastruktur, at de blive inkluderet i kulturelle besøg, bliver taget med i forbindelse med økologiske områder såvel som indarbejdelse i sociale projekter.

Vi må byde velkommen til interesserede personer og overveje alle former for dyrkning af have. Byhaver fokuserer ofte på en anden gruppe af mennesker med andre mål end den traditionelle kolonist. Sammen må vi analysere dette fænomen og overveje det. De to måde at dyrke have på kan komplettere hinanden.

Vi må forstå de bekymringer offentligheden og befolkningen har og foreslå løsninger, der er i overensstemmelse med befolkningens krav.

Det Internationale Kolonihaveforbund må, i samarbejde med de nationale forbund, tage del i de videnskabelige projekter, kampagner og aktiviteter for at rette autoriteternes og de internationale organisationers opmærksomhed mod vore aktiviteter for både at forankre dem bedre i samfundet og målrette aktiviteterne.

Vi skal være specielle. Vi skal forblive moderne, attraktive og kæmpende. Vi skal ikke bare bevare hvad vi har opnået men forny os og gøre klar til fremtiden. Vi skal blive den mest bæredygtige form for dyrkning af haver i byen.

Med dette ønsker jeg jer alle et succesfyldt 2017.

Oversættelse Grethe Bjerregaard

Aktiv i haven Marts

MARTS

*De tidlige prydbuske blomster. Frugtbuskene beskæres.
Tidlige kartofler sættes til forspiring. Løgvæksterne myldrer frem.
Vejret bestemmer hvilke haveaktiviteter, der kan foretages.
Frost kan forkomme og gennemsnitstemperaturen er 2,1 °C.*

HUSK: Sommerens løgvækster – *Freesia, Gladiolus og fuglemælk (Ornithogalum)* skal i jorden i en frostfri periode.

UNDGÅ: Sæt ikke syge, dårlige, smårådne dahliaknolde til forspiring. Kun sundt materiale dur.

FRUGTTRÆER

Bliver man træet at en frugtsort kan en del af eller hele træet podes om. Ompodning giver også mulighed for at have flere forskellige æbler på samme træ og derved sprede modningen over en længeperiode.

Æble, pære, blomme og kirsebær er nemme at pode om. For at opnå et godt resultat skal man holde sig til sorter af samme art. Dvs. æble podes på æble og kirsebær på kirsebær osv.

Barkpodning er let og det nemmeste hvor grene er mere end 2-3 cm tykke.

FRUGTBUSKE

Ribs og solbærbuske kan beskæres. Det er vigtigt at der sker en udtynding af grene, så der kan komme lys og luft ind i planten. Ca. 1/5 af de ældste grene fjernes helt nede i bunden af busken. Klip ikke alle spidser på grenene, det giver blot en mængde nye skud. Udtynd ved at klippe over udadvendte sidegrene, så

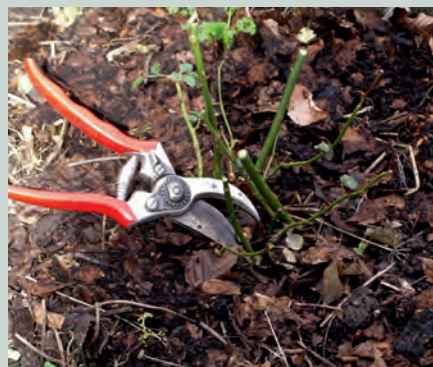
busken er harmonisk, passende bred og åben.

Ribs som espalier giver store og fine klaser der er lette at plukke. Ved plantning bevares 3-5 af de kraftigste grene som bindes ind til en tråd, et hegn m.v. Opbygningen fortsætter indtil busken er 1½-2 meter høj. De frugt bærende skud klippes alle ind til 20 cm. Bliver busken efterhånden for tæt fjernes nogle af grenene helt.

Solbær og stikkelsbær kan, ligesom brombær og taybær, også espalieres.

Stikkelsbær kan beskæres, men det er sidste udkald, da sen beskæring kan give stærk blødning (saften drypper fra afklippede sår). Løvspring forekommer tidligt hos stikkelsbærbuske. Derfor beskæres stikkelsbær bedst i forbindelse med høst i eftersommeren. Stikkelsbærdræber (svampesygdom) kan forbygges ved at sikre godt med luft i busken og spare på gødningen. Sorten 'Invicta' er kun svagt modtagelig.

Alle grene på efterårsbærende hindbær klippes ned til 5-10 cm over jorden.

PRYDBUSKE, TIDLIGT BLOMSTRENDE

Kejserbusk, der kan blive 2-3 meter høj, har en lang blomstringsperiode vinteren igennem og blomstrer også i marts. Det er stadig muligt at tage grene ind til drivning. Når kejserbusken er færdig med at blomstre er det tidspunktet at beskære, så den kan vokse smukt til i løbet af sommeren. Det er sorten *Viburnum bodnantense* 'Dawn', som plantes.

Troldnøds blomster kan tåle frost, de krøller lidt sammen, men så snart vejret bliver lunt igen folder de sig ud. Blomsterne ses tydeligt, da bladene først kommer i begyndelsen i maj. De får en smuk høstfarve. Grene kan klippes af til drivning. Blomsterne er enten gule eller røde. Frugten minder om en nød men er en tykvægget kapsel, der åbner sig med et knald og frøene slynges langt bort. Det er frugten som har givet planten navnet "troldnød".

LØGVÆKSTER

Efterhånden som jorden bliver varmere spirer der flere og flere løg. Erantis og vintergækker er nogle af de første der dækker jorden, men snart kommer alle de andre forårsblomstrende løgvækster frem og havens bede kan blive et orgie i mange forskellige farver. For at opnå størst glæde af løgene er det vigtigt at de

Aktiv i haven *April*

APRIL

er plantet i en veldrænet jord. Løgene kan ligefrem rådne hvis jorden er for våd og lerholdig.

KNOLDE

Dahlia formeres kun med sunde knolde som sættes til forspiring og kan bruges til formering. Når skuddene er 10-15 cm lange brækkes de af og sættes i en sandblandet jord i små urtepotter. De anbringes lyst, frostfrit og varmt, gerne under plast, som ikke må hvile på stiklingerne.

GRØNTSAGER

Tidlige kartofler sættes til forspiring i fx æggebakker. Der er mange sorter at vælge imellem. Kartoflerne lægges i en fugtigt spagnum, stilles lyst og gerne ved en temperatur på ca. 12 °C for at opnå god spiring.

GRÆSPLEÑEN

Hvis græsset lider under dårlige drænforhold eller lys- eller næringsmangel opstår der oftest mos. Er der døde, bare, visne pletter i græsplænen vil der hurtigt komme mos.

Græsvæksten kan fremmes på bekostning af mosset ved at tilføje 3 kg blandingsgødning N-P-K pr. 100 m².

Sørg for at græsset er i god vækst sommeren igennem, gød efter behov, klip ikke for lavt, så skulle der ikke være problemer med at have en frodig, grøn græsplæne blot den ikke ligger i dyb skygge.

Roser og lavendler beskæres i sidste del af april. Asperges kan plantes. Stauderne myldrer frem og begynder at blomstre. Godt tidspunkt at plante nyt i kolonihaven. Fliser kan lægges. Græs kan sås. Jordtemperaturen øges. Der kan gøres klar til såning, lægning og plantning i køkkenhaven. Gennemsnitstemperaturen i april er 5,7 °C og gennemsnitligt er der 7 døgn med nattefrost.

HUSK: Vent lidt med at fjerne de sarte planters vinterdækning.

UNDGÅ: Beskær ikke roser før i sidste del af måneden.

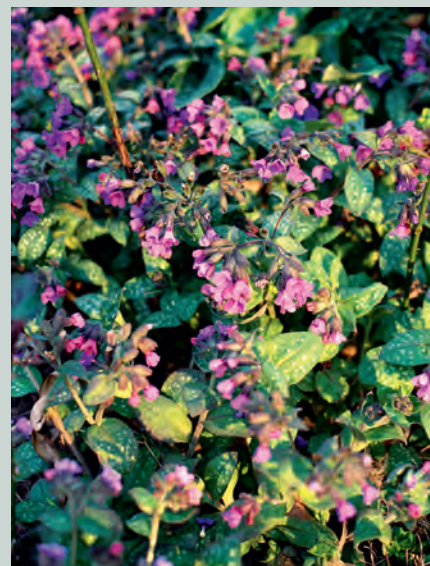
PRYDBUSKE

Roser

Ved beskæring af roser er det vigtigste at få fjernet alle døde og syge grene. Ligeledes er det vigtigt at få fjernet visne stubbe i bunden af planterne. Svampesygdomme kan overvintre og brede sig fra stabbene til de nye grene i rosenbusken. Klippes roserne kraftigt tilbage vil planten blive tæt med grene og blade helt nede fra bunden af planten. Bunddækkende roser kan klippes helt tilbage til 10 cm over jorden. Lave roser blomstrer på sommerskud, dvs. at de nye skud blomstrer til Sankt Hans. Busk- og klatreroser blomstrer på årsskud og skal udtyndes som prydbuske.

Lavendler

Hvert år klippes lavendler helt tilbage til lige over de nederste knopper, så busken kan blive tæt helt fra bunden. Hvis der ikke klippes helt tilbage vil grenene blive træagtige og så kan de ikke tåle kraftig tilbageklipping.

GRØNTSAGER

Når jordtemperaturen er omkring 10 °C kan der lægges kartofler. Ved at lægge plastfolie over arealet, hvor der skal være kartofler, kan jordtemperaturen hæves. Når jordtemperaturen er passende vil de fine, forspirede kartofler forsætte med at vokse og hurtigere være klar til høst.

Skalotteløg sættes i riller som er vandede, det sikrer hurtig etablering. Små skalotteløg (10-15 gram) giver store løg medens store løg (15-25 gram) giver flere men mindre løg – når der til sin tid skal høstes.

Stikløg er kepaløg og zittauerløg. Løgene sættes i jorden sidst på måneden, når jorden er varm. Stikløg udblødes (lægges) i vand 4 timer før lægning. Vand i rillen. Det kan blive aktuelt at vande i tørre perioder om sommeren. En tør periode kan give for tidlig afslutning af væksten.

GRØNNE ASPARGES

Grønne asparges er en af de nemme kulturer i køkkenhaven. Den kan blive stående på samme sted i omkring 25 år. Derfor er det vigtigt at være fremsynet og at få dem plantet et hensigtsmæssigt sted. De kan plantes i et bed på 1 meters bredde og af passende længde med 35 cm mellem planterne. Planter kan købes på planteskolen. Hanplanter giver størst udbytte.

Efter 3-4 år kan der høstes når skudene er 15-20 cm høje. Der kan høstes indtil Sankt Hans, herefter bruger planterne toppen til at samle kræfter (næring til rødderne) til næste års høst.

STAUDE

Efterhånden som vejret bliver lunere kommer stauderne frem. Det visne løv, som har beskyttet planterne i vinter, fjernes, ligeledes de visne stængler. Omplantning kan foretages, måske skal gruppen gøres større. De eksisterende stauder graves op og deles. Den midterste del af plante (den ældste) kan kasseres, de yngste (yderste) planter er bedst at plante. Stauder må gerne placeres i grupper på omkring 1 kvadratmeter. Der skal bruges 4-7 planter pr. m² alt efter staudens frodighed.

LØG- OG KNOLDE

Tulipaner er selvskrevne i forårshaven. Havetulipanen har et ovalt-rundt løg med brune hinder. Bladene er brede, grønne, linjeformede hvor stænglen kommer op i midten. Bladene er kræmmerhusformede ved fremkomst. Blomsterne fås i et utal farver. Ved afblomstring nippes blomsterhovederne af for ikke at tage næring fra løget. Bladene

skal have lov til at nedvisne da saften fra bladene trænger ned til løget og sikrer store løg og dermed næste års frodige blomstring. Nogle sorter forsvinder efter få år, det kan skyldes angreb af virus eller gråskimmel (svamp). Nye løg må ikke sættes på samme sted hvor løg er forsvundet da smitten kan ligge i jorden.

VÆKSTHUS

Der er ved at være gang i vinstokken og der udtyndes, så der er et skud for hver 30 cm.

Fersken blomstrer og det kan være aktuelt at hjælpe til med bestøvning; brug en blød pensel og før støv fra blomst til blomst. Hvis humlebier (effektive bestøvere) kommer ind gennem husets åbne vinduer er det fint. Er der jordbær kan de også have gavn af hjælp til bestøvningen.

Sommerblomster sås i kasser, så de er klar til udplantning omkring juni.

Daglili

Hemerocallis er det botaniske navn for planten med det danske navn daglili. Så spørger man lige sig selv hvorfor planten har fået dette danske navn! Det skyldes alene det faktum, at de enkelte blomster kun holder i ca. 1 døgn. Når blomsterne er visne skal de pilles af. Daglilien stammer oprindeligt fra østen, hvor der findes ca. 20 forskellige vildarter. De kan opnå en højde på mellem 0,5 m op til 1 m. De trives bedst i en næringsrig, velgødet jord men kan udmærket trives i næsten alle jordtyper i enten fuld sol eller skygge. Blomsterne er meget velduftende. Farverne er overvejende inden for det gule område; der findes dog også hybrider med farverne rødbrun og laksrosa. Det er overvejende hybrider der findes hos plantehandlerne. *Hemerocallis citrina* er en af de få vildarter, der dyrkes. Som artsnavnet lyder er den gul. Ved omplantning og deling kan der let gå to år inden der igen er mange blomster.

John Henriksen

VINTERSNEBOLLE

En busk som blomstrer over en længere periode – vinter og forår. Busken er stedsegrøn og bliver ca. 2 meter høj. Blomsterne er hvide, der findes dog også buske med karminrosa blomster. Frugten er metalblå til sort. Tåler såvel sol som skygge men en beskyttet vokseplads kræves. Planten kan bruges i vinterhaven.

Jann Poulsen

HAVEIRIS der minder om en orkide

'Bianca' haveiris har hvide, orkidé-lignende blomster. Den passer ind i alle haver. Pris 29,95 kr. pr. stk. eller 75,- ved køb af tre planter hos www.blomsterverden.dk.

Hans Preisler

Disse blomsterskud er fra den røde grønkål. De er lækrest at spise, før blomsterne springer ud.

Lad kålen blomstre

Først på foråret begynder de overvintrende kål (grønkål, palmekål og rosenkål) at sætte nye fine skud i bladhjørnerne. Det betyder, at planterne er toårige og nu er ved at gå i blomst. Når planter sætter blomst, bliver deres blade ofte bitre, hvilket gør dem mindre interessante at spise. Skuddene er derimod lækre og kan anvendes let dampede som asparges eller blandes i grønsagsretter. Smagen er mild kål-/ærteagtig. Får man ikke spist alle skuddene, kan man sagtens lade planterne stå, lige indtil pladsen skal anvendes til en ny afgrøde. Så kan insekterne få gavn af blomsterne. Frøene kan også høstes, men man kan ikke forvente, at de nye planter kommer til at ligne moderplanten, da planterne vil krydse med andre kålplanter i nærheden.

Mia Stochholm

Kejserkrone med sribede blade

Ny kejserkrone med sribede blade er på markedet. 'Argenteo Variegata'. Denne kejserkrone har en flot blomsterpragt og fantastisk sribede blade, vi ikke har set før. En smuk løgplante til haven eller i krukker og potter. Pris 79,95 kr. pr løg hos www.blomsterverden.dk

Hans Preisler

Bispehue

Bispehue er en rigtig god, bunddækkende staude. Fra vandrette jordstængler skyder talrige, spinkle men stive stængler op. Stænglerne har få, oftest trekoblede blade, hvor de enkelte småblade er stilkede. Ved blomstring i april er stænglerne tynde og let hængende. Senere bliver de mere læderagtige. Løvet overvintrer ofte, hos nogle arter som stedsegrønt hos andre som vissenbrunt. Blomsten sidder næsten i højde med bladene. Gammelt løv bortklippes lige før nye skud bryder frem.

Jann Poulsen

VÆRKTØJ

Når forårsarbejdet skal i gang kan der være brug for følgende håndværktøj: Snor, sav (med drejbar klinge), beskæresaks, grensaks (ørnenæb), skærekniv, podelkniv og en slibesten.

Jann Poulsen

Vår-fladbælg

Lathyrus vernus er en plante der bliver ca. 30 cm høj med ugnede stængler og friskgrønne blade. Blomstrer i april- maj med rødviolette blomster. Er nem at dyrke.

Jann Poulsen

Iris reticulata

Reticulata-gruppen findes i mange dejlige farver som blomster tidligt forår februar-marts. Den har en typisk irisblomst med tre smalle, hængende kronblade med en stor plet og mindre pletter og nerver, nærmest fjermønstret i afvigende farver. 3 endnu smallere kronblade, der stritter lodret op og en 3-grenet griffel i midten. Formeres ved knolde. Der er mange forskellige sorter og dermed også blomsterfarver.

Jann Poulsen

SPINAT og RADISER som forafgrøder

Langt de fleste afgrøder skal først sås eller plantes i maj måned, hvilket giver plads til en forafgrøde. Radiser og spinat har kort udviklingstid og trives netop i det tidlige forår, før det bliver for varmt og de hurtigt vil gå i stok. Disse afgrøder spirer allerede ved en jordtemperatur på 4-5 grader, så de kan sås allerede sidst i marts eller starten af april – afhængig af jordtype og vejr. Man behøver ikke at have høstet det hele, førend næste afgrøde plantes eller sås. Der ryddes blot plads, hvor der skal plantes eller sås mellem rækkerne af radiser og spinat. De sidste radiser og spinatplanter høstes samtidig med, at de nye planter vokser til og overtager bedet. På denne måde får man ikke blot en ekstra afgrøde og bedre pladsudnyttelse, man opnår også en mindre risiko for udvaskning af næringsstoffer og bedre påvirkning af jordstrukturen. Jo længere tid jorden kan være dækket af levende planter, jo sundere bliver den.

Mia Stochholm

Spinat og radiser vokser fint side om side i dette højbed. De er sået sidst i marts under fiberdug og kan høstes i midten af maj. Herefter blev der plantet drueagurker.

Mormorplanter hitter

Før var det bregner, så blev det orkideer og nu drejer det sig om sukkulenter og kaktus. De er skulpturelle, nemme at dyrke og næsten ikke til at slå ihjel. I bogen Sukkulenter og kaktus lærer du, hvordan du griber det an. Find inspiration i emner som: planteplaneter, buketter (også brudebuketter), seje planter til børneværelset, besøg Botanisk Have, kaktusgartneriet mmm. Også de informative: pleje og plantning, ompotning og deling af planter. Her findes inspiration til alle der gerne vil vide mere om planterne, hvordan vi kan bruge dem i forskellige miljøer og hvordan vi passer og plejer dem. En oplysende nyttig bog om et emne, som bliver mere og mere cool. Se de mange flotte farvefotos og lad dig inspirere af den ledsagende tekst.

■ SUKKULENTER OG KAKTUS

Margit Engen og Peter Bilde Fogh, Gyldendal
120 sider for 199,95 kr. vejledende.

Buketter til alle årstider

Her skal vi inspireres til at binde de skønneste buketter hvor blomster sammensættes ud fra udsøgte og varierende farver. Claus Dalby, kendt haveelsker, inviterer os med i haven og hos blomsterhandleren, hvor han høster af årstidernes vækster og levende fortæller om dem. Udvalget er stort og spænder fra enkle opstillinger med forholdsvis få blomster til den store overdådighed med et brus af blomster. Inspirerende og med trin for trin anvisninger. Her er ingen egentlig indholdsfortegnelse men til gengæld et overbevisende brus af haveglæde, fine fotos og informative tekster.

■ BLOMSTER ÅRET RUNDT

Af Claus Dalby, Klematis
288 sider for 299,95 kr. vejledende.

For de nørdede

En egentlig fagbog om træer, deres økologi, biodiversitet og pleje. Begge medforfattere har skrevet flere bøger om emnet og er anerkendte som meget vidende på området. Udover forord, indledning, ordforklaring og litteraturlister indeholder bogen 13 emner om træer, bl.a. om plantesamfund, økologi, valg af bytræer, biologi, beskæring og etablering. Også træernes signaler, trusler mod deres trivsel og pleje afsluttende med det vellykkede bytræ, behandles. Bogen afsluttes med bilag om fx plantebeskrivelser, checkliste ved etablering og vurdering af ældre træer. En oplagt gaveide til familiens gartnerelev, havekonsulent, eller til den meget interesserede kolonist udi træpleje.

■ BYTRÆER, ØKOLOGI, BIOVERSITET OG PLEJE

Sten Porse og Jens Tejsen, Forlaget Grønt Miljø
232 sider for 387,50 kr. vejledende på dag.dk.

Viol i stendige

En fuge i et stendige kan være et godt voksested da stenene opvarmes om dagen og afkøles om aften/natten; derved dannes kondensvand, som sikrer planten fugtighed.

Jann Poulsen

Nåle trækkes ned

I mellem flisernes fuger kan ofte ses et fænomen, hvor f.eks. gran-nåle pludselig stritter lige op i luften; årsagen er at orme kan udnytte dem og prøver at trække dem ned i jorden.

Jann Poulsen

Anemoner

Af Jørgen Bech-Andersen, plantepatolog

Jørgen Bech-Andersen har blik for ting i haven, mange af os andre ikke tænker over eller lægger mærke til. Læs og lær om noget af det her.

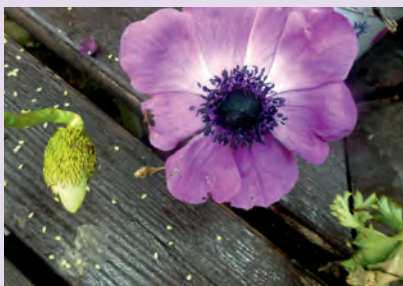
Anemone er både det danske og det botaniske navn for de anemoner, vi ser i skovbunden før træerne springer ud. Det er også navnet på fx franske anemoner, der ikke er fuldt hårdføre og som derfor lægges, når frosten er gået af jorden. Der findes i det hele taget mange arter af anemoner, og de er meget flinke til at krydse sig. Anemonerne hører til ranunkelfamilien og danner en flerfoldsfrugt, bestående af mange små nødder, der let spirer og til tider allerede kan blomstre året efter.

FRANSKE ANEMONER

Fransk anemone, *Anemone coronaria*, er ikke så fransk, at det gør noget, idet den gror vildt i store dele af middelhavsområdet. Coronaria betyder for øvrigt krone på latin; det refererer til blomstens form. Til tider er det muligt at købe urtepotter med fremdrevne franske anemoner på blomstermarkeder. Placeret på vores havebord har der været blomster i farverne rødt, blåt og hvidt i flere måneder. Blomsterne udgøres af farvede kronbladlignende bægerblade, indenfor ses hunblomsterne og en ring af støvdragere. Under blomsten sidder tre fligede og lappede grønne blade. Når planterne er visnet ned tørres hele urtepotten og den gemmes frostfrit til foråret, hvor vi begynder at vande igen når temperaturen bliver højere. De cylindriske, underjordiske jordstængler kan også tages op og tørres. Jeg har prøvet at lade dem stå udendørs med et kraftigt bladdække, men de overvintrer kun sjældent.

Franske anemoner *Anemone coronaria*.

Efter blomstring dannes en flerfoldsfrugt, hvor de enkelte frø hurtigt løsnes og lander på bordet.

Den franske anemone har flerårige, cylindriske jordstængler.

Anemoner i regn.

HVID ANEMONE I SOL OG REGN

De anemoner, vi nyder om foråret når træerne endnu ikke er sprunget, ud er hvid anemone, *Anemone nemorosa*. Skovbunden kan være helt hvid af dem. Som så mange andre holder de heller ikke af alt for meget regn, så derfor har de fundet ud af at klistre deres pollen (blomsterstøv) sammen i regnvej, så det er praktisk, at de lukker blomsterne. Det er et væksthormon, der får kronbladene til at vokse mest på ydersiden når blomsterne skal lukkes og tilsvarende på indersiden når blomsterne igen skal åbnes.

Anemoner i sol.

Atter gang i morfars kolonihave

Af sløtsgartner emer. John Henriksen

Lige nu længes morfar efter at komme i gang i haven igen, samtidig ved han også, at der måske godt kan gå et stykke tid endnu inden det kan lade sig gøre.

Hvert år tænker jeg på den gamle sang hvori det lyder: "Dagene længes og vinteren strenges". I marts måned kan der ofte være streng vinter med meget lave frostgrader. Når dette sker kan jeg godt glemme alt om forår "I morfars kolonihave".

Jeg vil alligevel håbe at vinteren er forbi nu og de skønne timer igen kommer tilbage til haven med et tidligt forår. Jeg krydser fingre for det hvert år på dette tidspunkt.

FORÅRSGLÆDER I HAVEN

Jeg kan ikke sige det ofte nok, men det er alfa og omega at jordtemperaturen er mindst 7-8 + grader før der sker noget nede i jorden. Først når temperaturen er over dette niveau begynder de mange mikroorganismer at røre på sig. Er temperaturen lavere sker der intet nede i jorden. Ved sådanne lave temperaturer sover de forskellige jordbakterier stadig vintersøvn. Du kan godt snyde lidt ved at dække jorden med plast, grangrene eller blade. Ved at bruge disse "gartnertricks" kan du hurtigere hæve jordtemperaturen og holde på den indtil du skal til at plante i jorden. Men husk at et jordtermometer er morfars foretrukne haveredskab.

HVILKE PLANTER KAN PLANTES

TIDLIGT UD?

Hvis du planter nye, enårige blomster ud i haven på friland skal du sørge for at de pågældende blomster kan tåle lidt nattefrost og huske at beskytte dem

mod evt. nattefrost. Omkring 1. april er der stadig risiko for let eller streng frost.

Jeg har en forkærlighed for stedmoder, forglemmigej og *Bellis*, som alle fås i forskellige farver.

Lige nu kan man være heldig at se kirsebærkornellen, vårguld (*Forsythia*), ribes, tidlige rododendron, troldnød og vinterjasmin i blomst. De nævnte planter ses normalt i blomst i perioden marts-april.

HVAD KAN DU ELLERS LAVE

I HAVEN LIGE NU?

Det er lettere at bekæmpe uønsket vegetation hvis der startes tidligt og det må gerne være nu. I april kan der udbringes gødning enten i form af kompost eller N-P-K gødning. Igen kan det betales sig at vente indtil jordtemperaturen er mindst 12-15 + grader inden du gøder.

Huller i græsplænen kan jævnes med lidt topdressing bestående af lige dele god muldjord, sphagnum og bakkegrus (ikke strandsand der kan indeholde klor).

Hvis du blander græsfrø i topdressing varer det på nuværende tidspunkt lidt længere tid inden græsfrøene spirer.

Den bedste måned at så græs i er ubetinget august. På dette tidspunkt spirer frøene ofte i løbet af en uge, hvis jorden er tilpas fugtig.

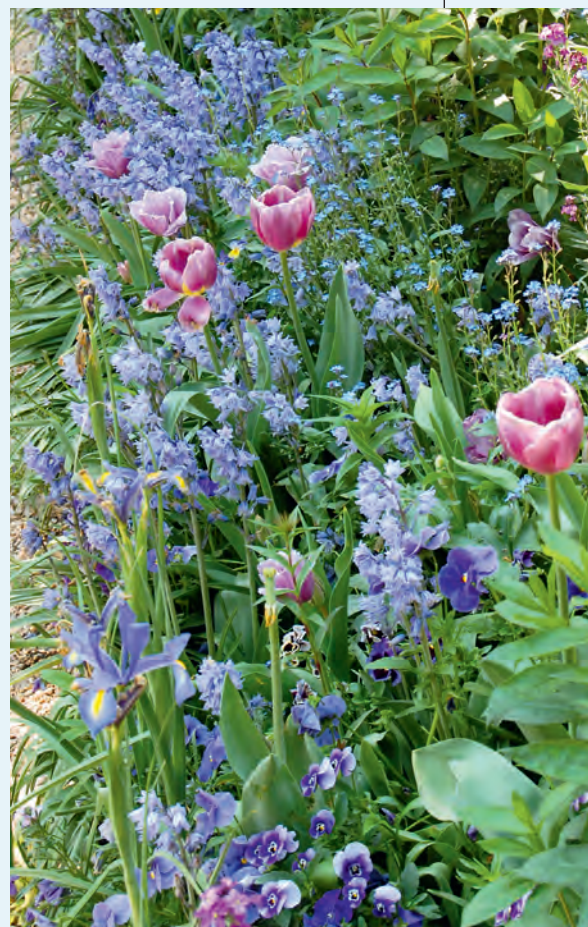
Vent med at klippe roserne til først i maj. Du kan godt skære helt visne partier af nu uden at du risikerer at beskædige blomstringen senere på året.

Der foretages en såkaldt soignering.

ÅRETS ÆNDRINGER I MORFARS

PRYDHAVE

Jeg vil her tillade mig igen at citere H.M. Dronning Ingrid for hendes havevalg-sprog nr. 1 der lød som følger: "En have uden forandringer – er en have i tilbagegang". Med dette menes ikke, at der skal ske store ændringer hvert år, bare det at der evt. laves nye blomsterkombinatio-

April domineres af de mange forskellige løgvækster. Her er det tulipaner sammen med Scilla og forglemmigej som giver farve til det blå forårsbed.

ner. Det kan ske ved at rokere på stauderne eller at der plantes nye enårige blomster i nye farver og sorter. Sådanne små ting medvirker til at haven ikke er i tilbagegang. Jeg har det også sådan, at når jeg ser det færdige resultat senere på året kan jeg godt sige til mig selv: "Hvorfor har du ikke gjort det lidt før, det er sådan det skal være".

Rigtig godt forår med masser af sol og varme uden frost.

Stauder *til den fugtig jord*

Stauder er meget forskellige. Nogle holder af skygge, andre af sol, nogle kan trives hvor der er forholdsvis tørt og andre holder af fugt.

Her er et lille udvalg af stauder der er egnet til at vokse i fugtig jord men ikke til vådområder ved f.eks. havedammen. De er alle planter der er gode, hårdføre og nemme at dyrke. Ingen af dem kan lide ud-tørring. Hvis ikke andet er nævnt vil de alle gerne vokse i god, næringsrig jord.

Generelt kan man sige at stauder ikke bør plantes enkeltvis men gerne 3, 5 eller flere sammen så farverne kan se ud af noget. Det giver den gode virkning idet større flader giver et roligt indtryk i haven.

*Af Erling Steen Mikkelsen, konsulent i Holstebro-/Herning- og Ikastkredsene og
Carsten Juul, konsulent i Århuskredsen*

ARUM ITALICUM – Italiensk ingefær
Der findes flere sorter.

Jordbund: skovbund.

Lysforhold: Halv- til hel skygge.

Formering: Frø eller deling.

Plantetæthed: 9 planter pr. m².

Egnet til afskæring.

Bladene er 20 til 40 cm høje, dekorative, mørkegrønne og sorten 'Marmoratum' har fine hvide mønstre i bladene. Bladene kommer sent men er til gengæld vintergrønne. I april-maj kommer de flotte, kræmmerhusformede, hvide blomster, der senere på året bliver til kolber med røde, ærtestore, orangerøde bær, som er giftige.

Velegnet til plantning under buske eller træer, helst i grupper.

Sygdomme: Normalt får *Arum* ingen sygdomme.

CALTHA PALUSTRIS – Engkabbeleje

Jordbund: Fugtig, humusrig jord, kan stå sumpet.

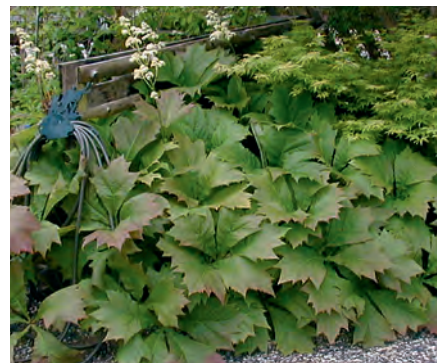
Lysforhold: Såvel fuld sol som skygge.

Formering: Frø eller deling.

Plantetæthed: 9 planter pr. m².

Er udbredt i hele landet hvor den vokser i engområder. En rigtig forårsbebuder når den springer ud i april/maj. Blomsterne er lysende gule og sidder på stilke med de glinsende mørkegrønne, hjerteformede blade som en perfekt baggrund. Sorten 'Alba' har smukke hvide blomster og 'Multiplex' har fyldte og gule blomster, begge er meget dekorative. De blomstrer tidligere end arten. Vokser perfekt sammen med Kugleprimula.

Sygdomme: 1. Bladsæt kan få meldug, klip dem af. 2. Bladsæt får det sjældent

RODGERSIA AESCULIFOLIA – Kastanjebladet bronzeblad

Jordbund: Næringsrig havejord.

Lysforhold: Halvskygge.

Formering: Deling af rødderne.

Plantetæthed: 3 planter pr. m².

Store og frodigt udseende planter med dekorative blade. Flere af sorterne har meget flotte broncefarvede blade i udspring. Blomsterne kommer i juni-juli som store aks på stilke, der sidder over bladene. Farven er rosa eller hvid alt efter sort. Bladmassen er ca. 100 cm, blomsterstanden lidt højere. Planter i forgrunden under større buske og træer, gerne sammen med større sorter af *Rhododendron*, bregner, bambus og græsser.

Sygdomme: Må ikke tørre ud.

RANUNCULUS ACONITIFOLIUS 'Pleniflorus'

– Sølvknap

Jordbund: Alm. Havejord.

Lysforhold: Sol til halvskygge.

Formering: Deling.

Plantetæthed: 6 planter pr. m².

Egnet til afskæring.

Lav til mellemhøj indtil 50 cm høj staude, der er velegnet til kant og grupper. Den har sunde, mørkegrønne og fligede blade. Blomsterne, der springer ud i juni, er små, tætte og runde "knapper". Kan med fordel plantes sammen med løjtnantshjerte og andre tidlige stauder.
Sygdomme: Kan ikke lide at tørre ud.

FOTO: JOHN NORRIE

LYTHRUM SALICARIA – Kattehale

Jordbund: Havejord, ikke for tør.

Lysforhold: Fuld sol.

Formering: Frø, deling eller stiklinger.

Plantetæthed: 6 planter pr. m².

løjnefaldende 60 til 100 cm høj, opretstående staude med elegant løv og lange aks med mængder af mørk- til lillarosa blomster i august-september. Blomsterfarver og højde varierer noget efter sortsvalg. Fin plante til grupper, som baggrundsplante eller imellem buske. En stor sort der giver en flot staudehæk.
Sygdomme: Snegle og tørke kan være problemer.

HELIONIUM BIGALOVII – Solbrud

Jordbund: Alm. god havejord.

Lysforhold: Fuld sol.

Formering: Frø, deling eller stiklinger

Plantetæthed: 6 planter pr. m².

Egnet til afskæring.

Elegante planter på 60-100 cm med god, opret vækst. Blomstrer med op til 6 cm store skiveblomster fra juli til september i farverne gul, rød eller rustbrun, alt efter sort. Gode til gruppebeplantninger f.eks. sammen med kæmpeverbena, lidt tilbage i bedet eller ind ved buske.
Sygdomme: Normalt ingen, kan angribes skadeligt af snegle.

GEUM MONTANUM – Bjergnellikerod

Jordbund: Alm. god havejord.

Lysforhold: Fuld sol til halvskygge.

Formering: Frø og deling.

Plantetæthed: 9 planter pr. m².

Egnet til afskæring.

Lav plante med 20 til 60 cm høje stilke der bærer mange 3-4 cm store blomster. Der findes flere sorter i farverne gul, orange og rød. Blomstrer i juni-juli alt efter sorten. En del sorter får endvidere flotte frøstande. Løvet er sundt, pænt og mørkegrønt, forholdsvis storbladet.
God i grupper til bunddække og kant sammen med andre ikke for høje planter.
Sygdomme: Generelt ingen.

PHYSOSTEGIA VIRGINIANA – Drejeblostm

Jordbund: God næringsrig havejord.

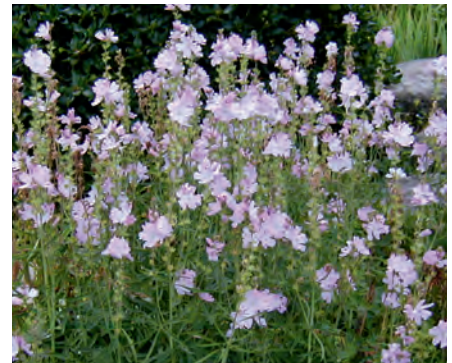
Lysforhold: Fuld sol til halvskygge.

Formering: Deling

Plantetæthed: 7 planter pr. m².

Egnet til afskæring.

Stænglerne er mørkegrønne og 50-100 cm høje med 10-15 cm lange blomsterklaser af sidestillede hvide eller violette blomster, alt efter sort. Smuk, opret plante, der dog kan have tendens til at falde lidt ud af formen. Kan brede sig ved rodkud. Rigtig god til plantning i grupper eller som kant bag ved lavere planter.
Sygdomme: Planten er sund men kan angribes af snegle.

SIDALCEA CANDIDA – Silkekatost

Jordbund: God, veldrænet jord, ikke for tør.

Lysforhold: Fuld sol.

Formering: Frø eller deling.

Plantetæthed: 7 planter pr. m².

Egnet til afskæring.

Smuk stokroselignende 60 til 100 cm høj staude, der blomster fra juli til sept. Blomsterfarven varierer fra sart- til mørkrosa. Sorten 'Elsie Heugh' er sartrosa, mens 'Mr. Lindberg' er mørkrosa. Velegnet til gruppe og baggrundsplantning og som nabo til lidt større stauder eller bregner.
Sygdomme: Kan angribes af svampesygdommen rust og snegle. Tåler ikke barfrost, derfor bør den dækkes med granris.

GRØNTAGER

til sandet og mager jord

Der er en hel del grøntsager, der trives på mager og sandet jord. AneMette Olesen fortæller her om tre af dem.

KARTOFFEL

Det vil være muligt for nogle at have glæde af et kartoffelbed omkring fritidshuset. Det kan være en god idé at lægge kartofler i en nyopgravet jord for at få rensat jorden for ukrudt det første år, men kartofler kræver en vis portion næring og væde for at give et rimeligt udbytte. Foretræk læggekartofler der er resistente overfor sygdom. Kartofler trives bedst i en sandmuldet jord. Hvis jorden er bar sand må der køres et par trillebøre kompost i jorden. Man

kan have forspiret kartoflerne hjemmefra i pletter og planterne plantes ud med pottejorden i ca. 20 cm dybde og med ca. 20 cm mellemrum. Når planterne er kommet godt op (ca. 4 uger efter lægning) bør der hyppes. På denne måde klares ukrudtet og kartoffelknoldene beskyttes imod sollys. Hvis det bliver en tør sommer og kartoflerne standser i vækst må man ud at vande hvis man vil gøre sig forhåbninger om at kunne grave pæne knolde op.

LØG

Løg er en art af *Allium*. Der er stor forskel på løg og deres behov for næring. De løg jeg selv har gode erfaringer med i min sandjordshave er purløg, etageløg, pibeløg, skovløg og skalotteløg. Et gammelt råd anbefaler, at man blander aske fra bål i jorden, da løget trives bedre og måske ikke angribes af sygdom i samme grad. Bland også renden til løgene med en god portion muldjord og læg skalotteløg med ca. 10 cm afstand. Løgene vil ikke blive så store som i en velgødet jord men de vil kunne klare sig på en tør muldjord og så er de indenfor rækkevidde når der serveres frokost med sild o. a. der smager godt med rå løg til. Pibeløg, etageløg og skovløg kan sås og det bør helst ske om efteråret men flere af disse ældre løgtyper kan også købes fra planteskoler, der har et pænt sortiment af krydderurter.

BLADBEDE

Bladbete er en gammel grøntsag der er opstået ved forædling af den vilde strandbete. Denne toårige køkkenurt har den fordel at den er rimelig vinterhårdfør og at man også kan høste af de grønne, saftige blade om vinteren. Der findes flere sorter af bladbete men foretræk den, der får mørkegrønne bladplader og som er mest livskraftig. Bladbete sås i ca. 2 cm dybe riller i en porøs og muldblandt sandjord og der efterses med passende vanding i de første uger. Bladbete udvikler en tyk pælerod og jorden kan evt. dækkes med græsafklip eller grannåle for at holde på fugtigheden. Klip livskraftige, passende store blade i stykker og brug dem i salater eller som grønt drys på maden. Blade kan også dampes som spinat. Bladbete vil være god at så i et højbed.

*Af AneMette Olesen,
haveskribent*

Almindelig hyacint

Hyacinthus er en slægt med 3-5 arter hele Middelhavet rundt. I Nordeuropa ses dog kun den almindelige hyacint – *Hyacinthus orientalis*.

Almindelig hyacint har et stort løg hvorfra der fremkommer 4-5 grundstillede blade. Der er en kraftig stængel, som bliver omkring 30 cm høj med 5-15 hængende, slanke hvide, pink eller blåviolette, klokkeformede blomster i et åbent aks. Udover de nævnte farver kan der fås mange flere farvenuancer; gul hyacint findes også ligesom hyacint kan have fyldte blomster.

DUFT OG PLACERING

Hyacint har en naturlig, stærk blomsterduft, som rigtig kommer til udfoldelse i forårshaven, ikke mindst hvor der er en større gruppe af blomstrende hyacinter. Bierne bliver også tiltrukket af duften.

Hyacintløg placeres i haven om efteråret og vil blomstre næste forår i april-maj. Jorden skal være muldrig og porøs. I våd jord er der risiko for at løget rådner.

DRIVNING OG UDPLANTNING AF HYACINTLØG

Hyacintløg kan sættes på glas, der er specielle hyacintglas i handlen. Der fyldes vand i glasset op til rodkagen. Der sættes et mørkt kræmmerhus over løget og det placeres mørkt i ca. 2 måneder før den ønskede blomstring, indtil spiren løfter kræmmerhuset. Derefter stilles det lyst og kort efter blomstrer hyacinten.

Om foråret plantes det afdrevne løg i haven. For at skåne det afdrevne løg fjernes det afblomstrede aks, så det ikke sætter frø og derved svækker løget. Lad stænglen blive, den er med til at give næring til løget.

Passes løget godt med vand og gødning vil det blomstre fint igen året efter i haven. Gennem årene kan de afdrevne løg blive til en stor bestand og vil klare sig fint i milde vintre. Er vinteren meget hård og streng går løgene som regel til.

SPECIEL FORMERINGSMÅDE

For år siden opdagede man at mus havde fået hyacinter til at formere sig. De have ædt nogle løg og såret løgkagen, hvorefter løget skød flere skud fra såret og derved blev til nye planter.

Derfor kan man selv, inden de afdrevne løg plantes ud i jorden, skære eller skrabe lidt i løgkagen, så løget senere sætter nye skud.

Af Jann Poulsen, konsulent i sydøstfyns kreds

STRØM I KOLONIHAVEN Til lys, køleskab, tv

SOLCELLEANLÆG

Solcelleanlæg fra Viva Energi leverer 230V til fx køleskab, tv, lamper, mobil, pc, kaffemaskine og støvsuger.

Solpakke 800Wh/600W

kr. 9.999,-

Til alm. køleskab, lys, tv, pc, mobiltilf, iPad.
Strøm nok i højsommer og weekender.
250-255W panel (1x1,65m), 230V (600/1200W),
2,4kWh batterilager. Nr. 1369. Kontantpris.

Fra 183,-
pr. mnd. *)

Solpakke 1.7KWh/600W

kr. 11.999,-

Som ovst. m/2 paneler. Strøm til hele sommeren.
2 paneler (2x1,65m). Nr. 1370, Kontantpris.

Fra 216,-
pr. mnd.

Solpakke 1.7KWh/2400W

kr. 17.999,-

Til kaffemaskine, støvsuger, microbølgeovn
& alt i solpakke 800Wh. Strøm til hele sommeren.
2x 250-255W paneler (2x1,65m), 230V/2400W, 4,8kWh
batterilager. Backup-indgang til ekstern 220V kilde.
Nr. 1492. Kontantpris.

Fra 316,-
pr. mnd.

Alle anlæg er komplette med udførlig dansk monteringsvejledning. Husk også at købe monteringsbeslag afhængig af tagtypen (200-600 kr. pr. panel).
Viste batterikabinet er tilbehør (Kr. 469,-). Priser er inkl. moms og uden montering.

LÅN TIL LAVRENTE!

Lån fx. 11.000 kr. uden udbetaling:

*) Månedlig ydelse 183 kr. i 72 mdr. Samlede kreditomkostninger 2.163 kr. Samlet tilbagebetalingsbeløb 13.163 kr. Variabel debitorrente 5,9%, AOP 6,27% (forudsat automatisk kortbetaling). Tjek dit lån på www.vivaenergi.dk/lån

Vi er danmarks førende indenfor batterianlæg!
Læs mere på vivaenergi.dk/kolonihave

Viva Energi

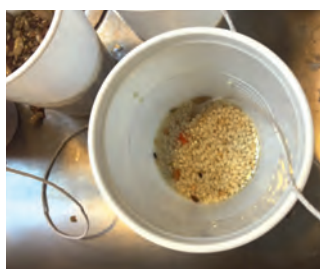
Anelystparken 43B | 8381 Tilst
Tlf. 70 22 70 40 | www.vivaenergi.dk

Astrids have i vintertilstand

Af Tina Baungard Nielsen

I weekenden var Astrid og jeg en tur i haven. Vi kommer der ikke så ofte om vinteren, som vi nok burde. Men vi er heldige at være omringet af søde naboer, der tit er ude at kontrollere, om alt er, som det skal være.

Ligeså skønt der er om sommeren, ligeså trist og kedeligt er der om vinteren. Og når ikke engang trampolinen er sat op, så gider hverken Astrid eller drengene at bruge deres weekender på vinterbesøg i haven. Huset er fuldt med havemøbler og alle de andre ting, der ikke har så godt af at overvintre udendørs og der er koldt og klamt derinde. Vi har talt om at få et solpanel på huset, så udluftningen bliver bedre, men længere er vi ikke nået. Det kunne være et af sommerens projekter? Astrid mener, at det vigtigste projekt må være at få bygget et ekstra rum på huset, så hun kan smide drengene ud af børneværelset, men det bliver ikke i år. Vi har vinduer stående til et drivhus, der skal bygges og så skal der sættes i stand indendørs. Sådan en frostklar vinterdag ses det tydeligt, hvor galt det er fat.

PROJEKT FUGLEFODRING

Denne vinterdag skulle vi dog ikke sætte i stand, for vi havde lavet fuglekugler af palmin og forskellige korn og frø, som skulle hænges op i træerne. Vi havde ikke prøvet det før, men det var faktisk så nemt, at vi er enige om at lave flere, hvis fuglene altså gider spise dem. Jeg fandt nogle grankogler fra et par gamle juledekorationer, dem satte vi snore i og kom dem i hver sin plasticbeholder. Vi smeltede palminen i en gryde og kom frø og korn i, da det var flydende. Så hældte vi blandingen ud over koglerne. Vi havde nogle stykker, så resten af blandingen røg i små engangskopper, hvor vi kom snor med et stykke tændstik i enden, ned i koppen, før den flydende blanding. Efter et par timer i køleskabet var klumperne stivnet og klar til at hænge op. Det var en stor portion, så drengene gik ned og hængte nogle i gårdens træer mens Astrid og jeg var i haven.

MANGE FUGLERESTAURANTER

Der lå et fint lag is og sne over hele haveforeningen og på en måde er det som at træde ind i en anden verden når man går gennem lågen til foreningen og de fire trin ned til havegangen. Fuglene høres tydeligere og lydene fra vejen fortager sig. Vi gik ned til vores egen have og fik åbnet ind til huset og hentet en skammel, som Astrid kunne stå på, mens hun hængte fuglekuglerne op. Det var frysende koldt, så det skulle gå lidt hurtigt, så vi kunne få vanterne på igen. Vi glæder os allerede til at komme ud igen for at se om fuglene har spist maden.

Jeg tror, der er mange lignende fuglerestauranter i haveforeningen, så det gælder om at skille sig lidt ud, hvis vi skal have fulde huse. Da vi skulle finde en opskrift på kuglerne fandt Astrid én, hvor man kunne bruge resterne af andefedt fra jul til at komme i. Se, det ville nok have tilført vores fuglerestaurant noget helt specielt, men desværre for fuglene så er andefedt for længst brugt. Men vi tror på projektet alligevel.

Inden vi tog hjem, skar vi de sidste porrer af og tog med til aftensmaden. Jorden var for frossen til at trække eller grave dem op, så vi blev enige om at skære dem over, helt nede ved jorden. Mens vi stod og baksede med porrerne, aftalte vi at 2017 bliver året, hvor vi når at hente ny jord fra genbrugspladsen, så vi forhåbentlig kan få rettet op på nyttehavens noget lerede tilstand. Astrid har store planer for den kommende havesæson, så det handler om at komme godt fra start. Men selv om foråret, på kalenderen, synes indenfor rækkevidde, så var det alligevel en god fornemmelse, da vi løb om kap op mod bilen på vejen for at komme hjem i varmen igen. Astrid glæder sig til at komme i gang med havearbejdet og Astrids Haveservice, som hun kalder det, men det skal helst være uden risiko for frost i fingre og tæer.

VEJENE KRYDSES Det var så her, vore veje krydsede hinanden. Et kæmpe arbejde med stor effekt.

OPDELING AF PLÆNEN
Hvis plænen virker som en lidt for stor flade kan man dele den op. Her er det gjort meget dekorativt med stenomkransede bede. Det gennemgående farvevalg i bedene og symmetrien i dem giver en meget dekorativ virkning.

I forbifarten

Man hører ofte, at der ikke er nær så meget fantasi blandt kolonisterne som tidligere. Det modbevises af disse billeder, som Carsten Juul har set på sine mange besøg i haveforeningerne. Se på dem, nyd dem og bliv inspireret.

BLIK FOR DET Hvis man har blik for det er der jo helt klart en liggende barbapappafigur gemt i denne sten. Festligt og noget der få en til at standse op.

FOR DE EGERNGLADE
Egern er små, livlige dyr, som mange gerne vil nyde synet af. Her er et foderhus beregnet netop til dette formål.

MARGERITDEKORERET HAVELÅGE Om end lågen har hårdt brug for maling er det en sjov ide. Familien her var den lykkelige ejer af en meget lille hund, der lagde sig på ryggen for at blive kløet på maven.

● Af Carsten Juul, konsulent i Aarhuskredsen

ULD *som gødning og jorddække*

Uld er ofte et affaldsprodukt for fåreavlerne, men i haven gør det god gavn.

Tidligere var uld en vigtig ressource i beklædningsindustrien, men i dag er den stort set blevet overtaget af bomuld og syntetiske fibre. De får, der avles i Danmark, avles primært for deres kød

Hvert år lægger jeg en håndfuld uld under hver kartoffel før lægning.

og derfor er ulden blevet et affaldsprodukt, der køres på genbrugspladsen for senere at blive brændt af. Det ressource-tab kan man undgå, hvis man i stedet bruger det i haven.

KARTOFFLER I ULD

Jeg havde for år tilbage hørt flere gange, at det skulle give et større udbytte at sætte kartofler i en tot uld. Det undrede mig noget, da uld virker meget tungt omsætteligt og jeg derfor havde svært ved at forestille mig, at det kunne nå at gavne kartoflernes vækst på én sæson. Men dyrkningsforsøg er altid velkomne i min have og heldigvis kendte jeg en fåreavler, der godt kunne undvære en sæk uld. For bevisførelsens skyld valgte jeg at dyrke en række kartofler uden og en række med uld. Begge rækker var af sorten 'Sava'.

Det er en rigtig god fornemmelse først at lægge en håndfuld uld og dernæst den forspirede kartoffel, før der dækkes til med jord, så jeg var ikke tvivl om, at det i hvert fald ikke kunne skade læggekartoflerne. De to forsøgsrækker viste imidlertid markante forskelle både i form af forbedret bladvækst, senere skimmelangreb og større knolde hos den række, der var lagt i uld. Derfor er uld under kartofler straks inddraget som en naturlig del af forårsproceduren i min køkkenhave. Når ulden gavner kartoflerne, vil den sikkert også gavne andre grådige afgrøder som kål eller knoldselleri, så det skal

også prøves at lægge en håndfuld i planterhullerne til de afgrøder.

ULD SOM GØDNING

De gode resultater med uld skyldes sandsynligvis, at ulden isolerer mod kulden nedefra, holder på vandet som en svamp og i takt med at den omsættes, forsynes kartofflen med næringsstoffer. Uld har et ret højt indhold af kvælstof (12 kg per ton) og kalium (5 kg per ton), men indeholder stort set intet fosfor. pH-værdien er forholdsvis høj (8,8), hvilket man lige skal have i bagehovedet, hvis man anvender store mængder. De fleste planter trives ved en pH-værdi i dyrkningsjorden på 6-7,5, og det kan være svært at sænke pH-værdien igen, hvis den er blevet for høj. Uld i jorden hjælper også mod udtørring, da det kan optage 3,5 gange sin egen vægt i vand.

ULD SOM JORDDÆKKE

Jeg har aldrig set uld anvendt som jorddække i Danmark. Det kan dels skyldes, at der ikke er tradition for at anvende

Hvis ikke man kender en fåreavler, kan man forsøge at efterlyse uvasket uld på www.deljorden.dk eller i den lokale fåreavlerforening. En bærepose er rigeligt til et bed med kartofler.

Et tysk firma har specialiseret sig i at producere pelleteret fåreuld som gødning: www.schafwollpellets.at.

FOTOGRAF: ULRIK MADSEN

Uld er i dag blevet et affaldsprodukt med mindre det kommer fra fåreracer, der er avlet specielt for deres uld.

uld på den måde, at det betragtes som uæstetisk eller at antallet af får ganske enkelt er så lavt, at der er for langt imellem fåreavlerne. I Sverige derimod har jeg flere steder oplevet, at ulden er blevet anvendt på gangarealer for at forhindre ukrudt i at komme op. Jeg forestiller mig også, det kunne være effektivt at lægge et lag uld omkring nyplantede frugttræer for at forhindre græs og andet grådigt ukrudt i at stjæle næring fra træet.

Mit forsøgsbed med to rækker 'Sava' kartofler. I bedet til højre er kartoflemler lagt i uld, hvilket gav en bedre vækst og også senere angreb af skimmel samt et bedre udbytte.

Uvasket uld med lanolin, lort og snavs fra stald og mark indeholder store mængder kvælstof og også en del kalium.

*Af Mia Stochholm,
innehaver af urtehaver.dk*

Find farver til foråret

Af Frank Kirkegaard Hansen, havearkitekt

De forårsblomstrende stauder giver liv i haven på et tidspunkt, hvor vi har allermest brug for det. Nogle kan købes drevet frem til blomstring allerede nu, så de kan pynte i havens krukke. Efter afblomstringen kan de plantes ud i haven.

Knopperne svulmer på træer og buske, men bortset fra de tidlige forårsløg er der desværre ikke meget, der blomstrer i haven på denne tid. Synes du, at det bliver lidt for kedeligt, så er der hjælp at hente i forårsglade primula eller *Helleborus*, der er drevet frem til blomstring. Er du lidt mere tålmodig kan du også blot købe og plante nogle af de forårsblomstrende stauder, der begynder blomstringen om nogle få uger.

HELLEBORUS

De tidligst blomstrende stauder er de hvide juleroser og de rødlige påskekløkker, der begge har det botaniske slægtsnavn *Helleborus*. På trods af navnet blomstrer juleroserne sjældent i haverne ved juletid med mindre det er en mild

vinter, men i forretningerne er de altid klar til jul, og de tåler fint at blive plantet ud i haven, efter de har pyntet i stuerne eller i en krukke udendørs. Så vil de blomstre i haven næsten vinter, og der vil de langsomt sprede sig. De stiller ikke de store krav men ynder en placering i vandrende skygge i en god, muldrig og kalkholdig jord. Altså ikke noget med at plante dem i surbundsbedet eller bruge spagnum.

PRIMULA ER FORÅR

Har du en lidt sur jord i haven kan du vælge at plante *Primula*. *Primula* betyder forår og det er da også nogle af de første stauder til at blomstre i haven. Det er nemme og farverige planter, der sælges i stor stil fra supermarkeder og

lignende steder allerede inden foråret rigtig har fået fat. Her er sædvanligvis tale om de små *acaulis*-hybrider som vi ofte køber lidt som brug-og-smid-væk planter. De er da også sjældent særligt hårdføre, selvom enkelte kan overleve i haven i en årrække.

Primula krydser sig let med hinanden og man skal være lidt af en ekspert for at holde styr på alle sorter og hybrider. Vi andre kan blot nøjes med at glæde os over de glade blomster at se på. De fleste trives rigtig godt herhjemme blot de får en let fugtig, muldrig jord og en plads i halvskyggen.

FARVER TIL HELE SOMMEREN

De tidligste *Primula* giver farve, når vi trænger allermest til det, og de er gode at have under buske eller mellem andre planter, der senere kommer op og dækker og skygger for bladene, der godt kan blive lide kedelige hen på sæsonen, især hvis de står i fuld sol. Får du smag for *Primula* kan du have blomster fra det tidlige forår til langt hen på sommeren, hvor de mere frodige primulaer som etageprimula og kæmpeprimula, der begge er gode til det let skyggede skovbundsbed eller i kanten af rododendronbedet, blomstrer. Mange primulaer stammer fra egne, hvor det er tørt om vinteren og fugtigt om sommeren. Derfor er det både vigtigt med dræn i jorden og evt. en ekstra vanding, hvis sommeren bliver tør.

VORTEMÆLK

Har du en mere tør jord, kan du overveje at prøve vortemælk. Det er en stor slægt og du kan finde vintergrønne stauder, der blomstrer allerede i sidst i

Kugleprimula hører til blandt de tidligste primula og dukker op i begyndelsen af april.

Vortemælk, *Euphorbia amygdaloides* var. *robbiae*, har vintergrønne blade og åbner de limegrønne blomster i april.

Primula fås som udplantningsplanter fra først på året. De giver farver til haven på et tiltrængt tidspunkt.

marts. De fleste staude-vortemælk trives fint i fuld sol i almindelig god havejord men kan have problemer med at overvintre, hvis jorden er for våd og kompakt.

En af de stauder, der for alvor giver karakter først på sæsonen, er forårsvortemælk, der har de klareste gulgrønne, næsten limegrønne farver, der lyser op på lang afstand. Den danner en næsten perfekt halvkugleform, hvis den ellers har plads omkring sig. Blomstringen begynder sidst i april og holder let en hel måned, hvorefter farverne langsomt fal-

mer. Herefter bliver den ret kedelig men den kommer stærkt igen til efteråret, hvor den får nogle fine høstfarver. De fleste staudevortemælk trives fint i fuld sol i almindelig god havejord, men de kan have problemer med at overvintre, hvis jorden er for våd og kompakt.

HÅRDFØRE UDPLANTNINGSPANTER

Gyldenlak kan ligesom hornviol og stedmoderblomster købes som tidlige udplantningsplanter. De tåler alle frost og trives fint på en tør og solrig vokseplads – og gerne i en lidt mager jord.

Hornviol er sammen med stedmoderblomster klassiske udplantningsplanter i det tidlige forår. De er flinke til at så sig selv, især på grusarealer og andre tørre steder.

Gyldenlakkerne skal ikke gødes, for så risikerer du blot, at de danner mange blade og kun få blomster.

Gyldenlak er normalt toårig, dvs. at den første år kun danner blade og i andet år giver blomster. På veldræned og beskyttede placeringer overlever den dog ofte i flere år, men nogle stabil staude er den ikke, så det mest sikre er at så planten hvert år eller lære småplanterne at kende, så du kan lade den så sig selv og blot undlade at luge småplanterne væk.

HELLEBORUSFESTIVAL

Gartneriet Spiren uden for Skælskør afholder igen i år deres populære helleborusfestival, hvor der ud over mængder af blomstrende påskeklodder også er mange aktiviteter med dekorationer og andet godt til havefolkene. Det foregår den 18. og 19. marts fra kl. 10.00 - 16.00.

Påskeklodderne fås efterhånden i et utal af sorter og hybrider. Ofte er blomsterne hængende, men nogle er mere oprette, så man bedre kan se farver og mønstre i blomsten.

NYE FARVER

Gyldenlak har de seneste år levet en lidt upåagtet tilværelse som en gammeldags "mormorplante". Det skyldes nok mest de gyldengule farver, der længe har været dømt ude til fordel for pastelfarverne. Nu har den imidlertid fået en velfortjent renæssance, fordi der er kommet en række nye sorter i blålige, violette og rosa nuancer. De sælges nu som udplantningsplanter fra april og er for eksempel gode i krukker ved hoveddøren, hvor man kan komme tæt på deres skønne duft. I modsætning til andre krukkeplanter tåler de også, hvis der kommer lidt frost om natten.

Jordforbedring i haven

Ens jord har stor betydning for, at vi får succes med vores planter i haven, selv om planter og urter ikke alle stiller de samme krav til jorden (vækstmediet).

MULDJORD

Muldjord, også kaldet organisk jord/humusjord, er en god, omsat jord af planterester og kompost som besidder god struktur og vandgennemtrængelighed. Jorden er forholdsvis let at arbejde med og holder rimeligt på vand og næring. En mørk muld er god, men en næsten sort muld skal man passe på, da den minder om mosejord og kan være en sur jord.

FORBEDRING AF ORGANISK JORD

Man kan tilføje en smule groft sand/grus samt en smule kompost årligt.

Tilføj evt. kalk om efteråret, som medvirker til at holde på næringsstofferne som derefter frigives langsomt.

SANDJORD

En let/løs og lys jordtype, som er meget let at arbejde med. Den bliver meget hurtigt varmet op om foråret, til gengæld bliver den også meget hurtig kold igen og derfor kan det være problematisk at dyrke i den for tidligt om foråret hvor der kan være meget svingende temperaturer. Sandjord er meget drænnende og holder ikke særlig godt på hverken vand, næring eller mineraler.

FORBEDRING AF SANDJORD

Tilsæt kompostjord (evt. din egen fra det forgangne år) eller der kan anskaffes fx Champost jordforbedring.

Tilføj gerne et tyndt lag lidt tung jord indeholdende lidt ler, som arbejdes ned i jorden. Tilføj evt. lidt Dolomitkalk sent efterår.

LERJORD

En meget finkornet jord, som er meget tung at arbejde med, den er meget klistret og fedtet i våd tilstand og den er modsat ekstremt hård i tørketilstand og danner skorper og revner i jordoverfladen, så den næsten er umulig at arbejde med. Lerjord holder dog godt på næringsstoffer og på fugt i en periode. Lerjord er generelt dårlig til at lade vand trænge igennem, den skaber dårlig luft for planterødderne og har en dårlig effekt på liv i jorden og forhindrer dermed god omsætning. Med lerjord skal man et stykke hen på foråret, før man med succes kan arbejde med den, ellers må det ikke heller blive for sent, inden den bliver for tør og hård.

FORBEDRING AF LERJORD

Kompostjord kan være god (evt. ens egen fra det forgangne år) eller der kan anskaffes fx Champost jordforbedring der udlægges i et 2-3 cm tyndt lag.

Grus/sand i et tyndt lag (1-2 cm) er et krav, det skal arbejdes godt ned i jorden. Ved lav pH er det en god ide at tilføje noget dolomitkalk i efteråret.

JORDENS KVALITET

Det er vigtigt for os, hvordan jorden er at arbejde med; om det er en stiv lerjord eller en let sandjord kan gøre en kæmpe forskel, både for os havemennesker, men så sandelig også for mange type af planter.

Et ønske for havens jord er, at den er luftig, løs og let at arbejde med (porøs), men også at den har et godt luftskifte og en let dræning, som gør at planterne trives optimalt.

- At planterester bliver hurtigt omsat,
- at overskudsvand hurtigt trænger gennem jorden,
- at jorden holder på mineraler og næringsstoffer,
- at jordens svampe, bakterier og dyr trives, så de er med til at holde en god balance og omsætning i jorden,
- at jorden er godt gennembearbejdet i dybden, så det skaber gode luft og drænforhold.

LÆNGEREVARENDE VIRKNING

For at jordforbedring generelt skal have en længere varende effekt er det ikke nok med en engangsbehandling, det skal være et tilbagevendende projekt over en årrække. Det er ikke let at ændre ens jordtype markant fra en type til en anden, men ved hjælp af ovenstående vejledninger kan man sagtens forbedre sin jord, så man får større og bedre udnyttelse af den.

ÅRLIGT TILFØRSEL AF GØDNING

For at gøre det optimalt kan man med fordel få udført en jordbundsanalyse, som kan give et god fingerpeg om, hvad jorden evt. mangler eller er i overskud af. Hvis jorden i forvejen ser ud til at være i balance kan en årlig vedligeholdelsesgødningsplan se sådan ud til haven.

April: Naturgødning, evt. i pilleform, som er en god langtidsvirkende gødning.

Juni: NPK 14-3-18, ca. 3 kg pr. 100 kvm eller NPK 15-5-14, ca. 3 kg pr. 100 kvm.
August: NPK 14-3-18 eller 14-4-17, ca. 2 kg pr. 100 kvm.

*Af Henning Nygaard,
konsulent i Østjyllandskredsen*

FÅ MERE UD AF ÅRSTIDEN

GØR DIN DAG LÆNGERE OG DIT UDBYTTTE STØRRE

I drivhuset kan du forlænge sæsonen og forøge høsten af dine dyrebare forårs- og sommerdage.

Brug dit drivhus til hygge og leg og som væksthuse for familiens egne sunde produkter.

Juliana Compact 6,6
Inkl. fundament og fragt
Tilbud lige nu fra 9.999
(vejl. pris 11.948)

Kom ind i drivhuscentret og se alle vores drivhuse og tilbehør. Vi giver gode råd og vejledning om dit nye uderum.

 JULIANA
DRIVHUSCENTER

Du finder Juliana Drivhuscenter i hele landet. Ring 30 30 78 02 eller se www.drivhuscenter.dk

drivhuscenter

@juliana_drivhuse

FOTOS: GRETHE BJERREGAARD

Af Hans Preisler, konsulent i Vestsjællands kreds

ALSMEEER Flower Auction

Alsmeer Flower auction er den største blomsterauktion i verden. Her har de egen security og eget brandvæsen. For slet ikke at tale om turistomvisninger og butik, hvor man kan købe souvenirs med hjem.

Her sælges 33000 potteplanter hver dag i de 88.000 m² store auktionshaller. Her er fire sale (auktioner) hvor auktionerne finder sted. Her findes auktioner for blomster, potteplanter, buske og træer. I alt råder auktionerne over 1 mio. m².

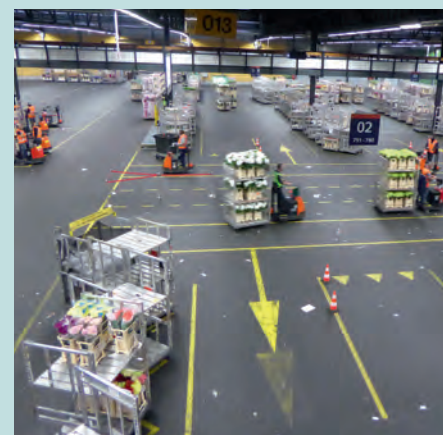
PRODUCENTEJET AUKTION

Det er producenterne, der ejer størstedelen af auktionshuset (70 %). Planterne ankommer fra klokken fire om morgenen, fra klokken seks kan køberne besøge varerne og klokken syv starter auktionen, som er færdig klokken ca. 09.30.

HOLLANDSK AUKTIONSPRINCIP

Rækkefølgen for hvornår en vare kommer på auktion afgøres ved lodtrækning. Varerne køres til auktionsstederne af førerløse vogne, der trækkes af et underjordisk træksystem, alt bliver styret af stregkoder.

Auktionen foregår efter det Hollandske Princip. Det vil sige at man starter med en høj pris og så tælles der ned til en køber er fundet eller til mindsteprisen er nået. Det tager under et minut for hver handel! Altså is i maven er godt. Når varerne er solgt køres de af små elkøretøjer med fører til de forskellige købere. De inddeles i tre farver: Grøn/gul, rød og grøn og det ligner en myretue, men alle ved, hvor de skal hen; de støder ikke sammen!

DEN GRØNNE TELEFON

Af *Grethe Bjerregaard, redaktør*

Gennem årene kommer der mange samtaler via den grønne telefon. Nogle af de emner, der bliver berørt, er dem, der omtales herunder.

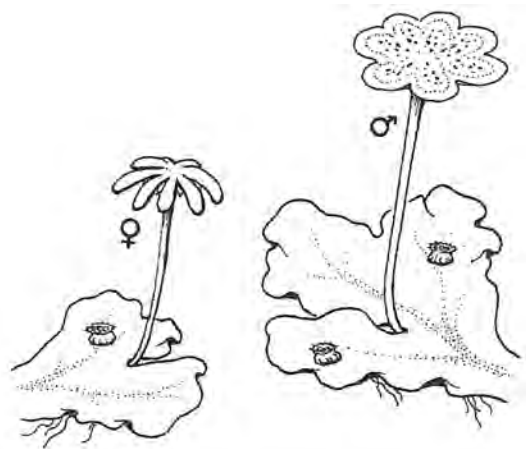
GENBRUG AF JULETRÆET

Mange kommuner har recirkulering af juletræer. De indsamles, flises og genbruges som jordforbedring mv. Det er en god løsning for mange af os. Hvis du har rodo-dendron eller andre surbundsplanter i din kolonihave er det en god ide at genbruge juletræet som jorddække under disse. Skær grenene af og del dem i mindre stykker. Et af de steder rodo-dendron trives rigtig godt i naturen er i udkanten af områder med nåletræer. Her vokser de i en jord, der er dannet af nåle og de får det skiftende lys, de holder så meget af.

GRENEDE GULERØDDER

Ofte kommer gulerødderne til at se underlige ud og får fx mange "finger". Det skal der faktisk ikke så meget til. En sten, som roden rammer på sin vej ned i jorden kan være årsag til at den deler sig. Det samme gælder en lerjord, der er så fast, at det kan være svært for roden at trænge igennem den, hvis jorden tørrer ud bliver den ofte svært at trænge igennem osv. Hvis gulerødderne står for tæt, hvis de fx ikke er udtyndet, så der er ca. 5 cm imellem dem, kan de enkelte gulerødder slynge sig om hinanden osv. Den ideelle jord for gulerødder er forholdsvis let og lidt sandet, og det kan være svært at finde i en kolonihave med mindre den ligger i områder med en meget sandet jord. Se foto side 32.

LEVERMOS PÅ JORDEN

I en fugtig have kan der forekomme tætte, grønne belægninger af noget, der ligner flade, nyreformede blade. Af og til se man også at der rager en lille stængel op fra bladet. Der er tale om almindelig levermos. Næst efter alger er levermos den mest primitive form for bladplante. Der er hanlige og hunlige eksemplarer, men de formerer sig også vegetativt ved hjælp af såkaldte knopkorn. Levermos ligger fladt på jorden og lukker så tæt, at det kan være svært for vandet at trænge igennem til jorden. Ud over dette generer den ikke planterne på anden vis end at den lever af den næring, planterne også skal leve af. Levermos ses meget almindeligt i planteskoler i containere, hvor det er meget svært at slippe af med den. På fliser kan man forsøge sig med kogende vand eller en stiv kost. Det er godt med grus mellem fliserne. Denne fremgangsmåde er vanskelig at gennemføre andre steder i haven, hvor levermossen vil dukke op igen på en fugtig jord hvis man ikke manuelt får den fjernet fuldstændigt.

FRUGTTRÆER MED ALGEBELÆGNING

En hel del frugttræer kan få en belægning på stammerne som mispryder træerne. Selv om man prøver at fjerne belægningen er det sjældent det lykkes godt og varende. Årsagen er som regel algebelægning. Den bedste løsning er umiddelbart ikke at foretage sig noget. Algerne skader ikke træerne. De sidder uden på barken og har ikke nogen indflydelse på vand- og næringsoptagelse til træet. Skulle det lykkes at fjerne belægningen kommer den som regel igen. Den fremkommer som regel på nordsiden af træet, hvor det er lidt køligere og ikke helt så meget lys og det er ikke forhold, man kan gøre noget ved.

DEN GRØNNE TELEFON

Tirsdays kl. 10.00-12.30 er den "grønne telefon" åben på forbundskontoret. I dette tidsrum kan du ringe på tlf. 38 28 87 50 og få en snak med Grethe Bjerregaard om problemer i haven og om planter og have i det hele taget. Du kan også sende en mail til gb@kolonihave.dk med spørgsmål, kommentarer, sjove historier eller oplevelser. Du kan forvente svar på din mail i løbet af en uges tid.

Se også Kolonihaveforbundets hjemmeside www.kolonihave.dk hvor du i Plante hjørnet kan se mange af artiklerne fra Havebladet.

DEN SYGE SIDE!

Selv om der er så stor plantevariation i en kolonihave, at planterne stort set kan klare sig selv uden fremmed hjælp i form af kemikalier når de angribes af sygdomme og skadedyr, er det dog også rart at vide, hvad der er, der ind imellem rammer planterne, så de ikke mere ligner sig selv.

ANEMONEBRAND

• *Iagttagelse:* Hos Anemone får stængler og blade mørke, hvælvede blærer. Når disse brister frigives mørkebrune til sorte sporer. Når planten er angrebet ser den noget hængende ud, men den går meget sjældent til. Engblomme (*Trollius*) kan også angribes af anemonebrand.

• *Årsag:* Det er svampen *Urocystis anemones* der er den skyldige. Svampen kan overvintre på haveaffald som er inficeret med svampen, men også af plantemateriale som ligger på jorden. Spredning foregår nemt ved regnstænk.

• *Hvad kan der gøres:* Det er vigtigt omgående at få fjernet alt plantemateriale som er angrebet og det skal gøres inden blæren brister.

Fjern angrebne planter og destruer materialet.

Der skal vælges et nyt sted og frisk jord til nyplantning af anemone og engblomme.

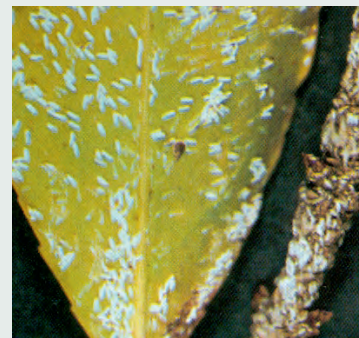
BENVEDSKJOLDLUS

• *Iagttagelse:* På bladene kan ses mange aflange, hvidlige, ca. 2 mm lange skjoldlus og det er hannerne. Hunnerne samles normalt på grenene og de er pæreformede, brunlige sorte og kan blive godt 3 mm lange insekter som er gode til at camouflere sig.

Ved kraftige angreb kan bladene blive gulligt misfarvede. Der kan ske en svækkelse af planten og den kan evt. dø.

• *Årsag:* Det er en saftsugende skjoldlus (*Unaaspis euonymi*) der er årsagen. Problemet ses hos stedsegrønne benved - *Euonymus*.

• *Hvad kan der gøres:* De nyklækkede skjoldlusenymfer skal bekæmpes når de er i det mest sårbare stadium. Det er hen på foråret og først på sommeren de er fremme. Der kan forsøges sprøjtning med insektsæbe eller at fjerne hunnerne manuelt ved at nulre dem af grenene. Evt. klip de værst angrebne grene af.

BEDEBLADLUS

• *Iagttagelse:* Der ses tætte kolonier af sorte op til 2 mm lange insekter. De sidder på skudspidserne og på undersiden af bladene hos især valsk bønne, artiskok, *Tropaeolum* (blomsterkarse, landløbere), *Dahlia*, valmue. Angreb svækker planterne og bønnernes bælg udvikles ikke. Insekterne kan endvidere angribe kvalkved og pibeved (*Philadelphus*) om foråret og buskene får krøllede blade.

• *Årsag:* Det er en lus (*Aphis fabae*) som er insektet, der suger saft på planterne.

• *Hvad kan der gøres:* Det er vigtigt jævnligt at efterse planterne for lus. Ses angreb kan der forsøges sprøjtning med insektsæbe, hvidløgsekstrakt eller prøv at spule lusene af med en kraftig vandstråle.

Der er især bladundersiderne der skal undersøges og sprøjtes.

Ved at bruge vand skånes lusens naturlige fjender som er mariehøns, svirrefluer og ørentviste.

PODNING

Af Jann Poulsen, konsulent i Nordøstfyns kreds

Podning er en gammelkendt metode at formere planter på, så man uforandret kan føre en plantes egenskaber videre.

At pode kan være en nyttig hobby og ompodning kan være aktuelt i alle haver. Det kan være der står nogle frugttræer i haven, som ikke gør nogen gavn, da frugterne er af dårlig og ringe spisekvalitet og nemt angribes af forskellige sygdomme.

FORUDSÆTNING FOR PODNING

For at en podning kan udføres kræves to ting – en grundstamme og en podekvist.

GRUNDSTAMME

Den rod man poder på kaldes grundstammen. Grundstammen er oftest opstået ved frøformering af en for podekvisten nært beslægtet art, som er nem at formere.

PÆRER

Bruges frøstamme giver det store, kraftigt voksende træer hvor der kan forekomme rod-/vildskud.

- Bruges 'Kvæde A' fås middelkraftige træer.
- 'Kvæde C' er en frugtbar og svagere grundstamme. Egnede til espaliertræer.

BLOMMER

Til blommer bruges en mirabeltype som hedder 'St. Julien'.

SØDKIRSEBÆR

- Til fuglekirsebær bruges *Prunus avium* der er meget kraftigvoksende.
- 'Colt' er en svagere grundstamme.
- Svagest er 'Gisela 5', hvor træerne bliver godt et par meter høje så de er meget velegnet til plantning i privat- og kolonihaver.

Der kan podes med selvbestøvende sorter.

Grundstammer kan bestilles på planteskoler.

PODEKVIST

Podekviste er etårsskud (sommer-skud), på tykkelse med en blyant, der klippes af det ønskede frugttræ i februar-marts. Ved håndpodning i marts-april kan podekvisten tages direkte fra træet. Ved ompodning skal podekvistene opbevares i fugtigt sand et skyggefuldt sted til de skal bruges sidst i april, når bladknopperne rører på sig og der er saft i træets stamme og grene.

Artiklen fortsætter side 30

ÆBLER

Til æblegrundstammer bruges æblekerner og den plante man får ud af det bliver så en æblevildstamme, som der kan podes på. I planteskolerne arbejder man med flere typer af grundstammer som vegetativt formeres (giver rodægte afkom). Grundstammen er afgørende for om den podede plante bliver et svagt- eller kraftigtvoksende træ. I planteskoler benyttes f.eks. følgende grundstammer.

- *Frøstamme* - som giver meget kraftig vækst. Denne grundstamme bruges hvor der ønskes kraftigtvoksende træer eller hvor jorden er meget sandet (Vestjylland), hvor væksten ellers ville blive for svag. Kraftigtvoksende grundstammer giver senere bæring end svagtvoksende grundstammer. Af andre mindre kraftige grundstammer kan nævnes 'A2' og 'MM111'.
- 'MM106' er en meget almindelig, middelkraftig grundstamme, som mange træer der tilbydes til salg, er podet på.
- 'M' og 'M7' er svagtvoksende grundstammer som bruges, hvor der ønskes små træer som til plantning i almindelige haver og kolonihaver, hvor jorden er muldrig og veldrænet. Grundstammerne bruges også til espaliertræer. Træerne kan behøve en støttepæl.

PODEMETODER

Skråsnitmetoden (kopulation) og barkpodning er de nemmeste podemetoder. På grundstammen skæres et skråt snit på 3-5 cm i podekvistens bredde. Samme helt plane snit skæres på podekvisten, der afkortes til 3-4 knopper.

Skråsnittene lægges sammen, det er bedst hvis de passer i begge sider, men eller så to sider passer sammen. For at holde kvisten på plads bindes med bast, snor eller gummistrimler, men malertape og elektriktape kan bruges. Det er vigtigt at kvisten ikke kan bevæge sig, ellers bliver der ingen sammenvoksning.

Bindes med bast, gummistrimler eller snor skal snitfladerne dækkes fuldstændigt med podevoks, så der ikke kan ske en udtørring. Toppen af podekvisten skal også have en klat podevoks. Bruges maler- eller elektriktape kan podevoks undværes. Når sammenvoksningen er sket kan det være nødvendigt at skære bindemidlet op, så det ikke snærer.

Er Podearbejdet udført omhyggeligt er der meget stor sikkerhed for at podningen vil lykkes og man kan glæde sig til en ny frugtsort.

Podekviste kan bestilles på:
www.plen.ku.dk/pfv/pometet.

Skråsnit i podekvist.

HAVE-ABC

Havebladets

I Havebladet bruges jævnligt en række fagudtryk. De fleste af dem er vi fortrolige med, men alligevel kan det være på sin plads lige at repetere, hvad det nu er de står for. Læs forklaringerne og få begreberne på plads.

Prydbusk: Træagtig prydblade, som kommer med grene helt fra jorden. Prydbuske blomstrer på forskellige tidspunkter, derfor kan der vælges buske, så der er blomster i haven det meste af året. Mange prydbuske har smukke høstfarver.

Frugtbusk: Træagtig plante med grene helt fra jorden og spiselige frugter.

Ribes er en frugtbusk.

Blomsterløg: Et ægte løg kan kun have en facon: rundt-ovalt og tilspidset foroven. Et løg har indbygget oplagsnæring med sig. Det består af løgkagen med fine rødder nederst. På det sidder løgskæl i flere lag. Løgskæl er omdannede blade der rummer oplagsnæring. I hjørnet af løgskællene sidder side-/yngleløg til formering.

Løget er beskyttet af tørre, brunlige hinder. Fra løgkagen skydes via den øverste, tilspidsede del en grøn spire gennem jorden og snart kommer blade, stængel og til sidst blomst. Et tulipanløg er det bedst kendte eksempel på et blomsterløg.

Stængelknold: En knold er fast og kompakt og ikke lagdelt som løg. Den indeholder kimen til blomsterskud. Knolde indeholder stivelse som forrådsnæring og er klar til at spire i marts. Det oprindelige forrådsorgan tørrer hvert år ind og et nyt dannes ovenpå. Krokus er et eksempel på en stængelknold.

Rodknold: En rodknold er fortykket stængelvæv med blomsteranlæg i form af "øjne", som frembringer ny vækst på overfladen af rodknolden. Hos nogle arter bryder rødderne frem under knolden, hos andre på siden af knolden. Eksempler på planter med rodknold er *Cyclamen* – alpeviol, der har en rund, meget flad knold, som kan blive så stor som en desserttallerken. Erantis har også en knold, som virker næsten hård som sten. Den knortede rodknold vokser og deler sig til flere knolde. Balkan-anemone har en endnu hårdere knold.

Espalier/spalier (fransk): Tvangsformning af grene hos frugttræer, hvor alle grene befinder sig i et plan, oftest opad en

KRYDSORD

Ved hvilken by ligger Danmarks største tulipangartneri?

1 2017	RED- SKAB	FOR- ENING	GUD	PENGE	BYTE	PLANTE- DEL	SORBET	KILO	JAP. BY	FADET	
SPILLE- UDSTYR											2
DYR		6			RØG DYR			INSTRU- MENT KOMPO- NIST	3		
EN		RET- NING TØNDE					FOR- NAVN GODT KØB				
?		1				MALER SUTTES					STED- NAVN
LØFTE			KLÆDE ARRI- VEREDE	8					MEDIE PART		
SMALL		FORD- MODEL KEND.- BOGST.			TAVLE- PC IDET					ØSTRIG HALSE	
KLUM- PER					5		VÆDE FOSFOR	7			
TRÆ				TRÆ					4		

Mange frugttræer og -buske kan espalieres.

mur, et stativ el. lign. Herved opnås bedre trivsel og fremrykket frugtmodning. Bruges til æbler, pærer, fersken, vin m. fl. Også frugtbuske kan espalieres.

Staude: Flerårig, urteagtig prydblante.

Krokus har stængelknold.

Af Jann Poulsen, konsulent i Sydøstfyns kreds

Præmierne i Havebladet nr. 1.2017 til tre vindere er:

Plugsæt Water, 84 celler, vandingsmåtte
PlantStart, stik-etiketter med pen
Omplantingssæt, 3 værktøjer
PlantStart, Kartoffelsæt
Såddåse, grøn og Jordøse, grøn

 Nelson Garden er et af nordens største frøfirmaer. Ud over løg sælges blomster- og spiseløg, tilbehør til forkultivering af frø og en mængde spændende produkter inden for plantebelysning, opbinding, handsker og haveværktøj. Du finder Nelson Gardens produkter i havecentre, dagligvarebutikker og byggemarkeder over hele landet. Se mere på www.nelsongarden.dk eller ring 2048 9800 for nærmere info.

Løsningen i Havebladet nr. 5. 2016 er: "MELLUS".

Vinderne

Peter Kestner, Herlev
Søren Lottrup, Korsør
Synnøve Berthelsen, Odense

Alle 3 vindere får snarest deres præmie tilsendt.

Pas godt på køkkenhavens jord

Mia Stochholm, indehaver af urtehaven.dk

Om foråret er det fristende at vende jorden i køkkenhaven, så man kan starte med en frisk bar muldjord. Men det er en kortsigtet strategi, der ikke gavner det værdifulde liv under jordoverfladen.

En stor del af planters kvalitet udvikles under jordens overflade. Det er således ikke nok at alliere sig med sunde frø og planter og en vandkande. Det er jordkvaliteten, der skal dyrkes og plejes, hvis jorden skal bære frugt nu og i fremtiden.

DEN IDEELLE DYRKNINGSJORD

Det tager tid at opbygge en god dyrkningsjord. Visse ting er givet på forhånd i form af de naturgivne geologiske og klimatiske forhold man ikke kan ændre ved; men man kan påvirke strukturen og indholdet af organisk materiale og dermed gøre jorden mindre sårbar over for ydre påvirkninger som tørke, ekstremregnskyl, hård vind og kulde.

Dårligt udviklede gulerødder tyder på, at de er stødt på et kompakt lag i jorden, de ikke har kunnet trænge igennem. Dette kan afhjælpes ved at tilføre store mængder organisk materiale.

Den ideelle dyrkningsjord har den rette sammensætning af luft (20-30%), vand (20-30%), mineraler (45%) og organisk materiale (5%) og giver associationer til et friskbagt rugbrød: Mørkt, luftigt, smuldrende og vellugtende. En sund jord er derudover også fuld af liv i form af regnorme og andet småkryb. Man kan hurtigt teste sin jord ved at grave et spadestik ned og vippe jorden op et sted i køkkenhaven, hvor der er planter, så man udover at se jordens struktur også kan se planternes rødder. Sunde rødder er hvide til cremefarvede og vokser nedad. Skifter rødderne pludselig retning og vokser horisontalt, er de stødt på et kompakt jordlag. Rødder på planter, der vokser i dårlig jord, får en mørk farve og bliver flade og deforme, fordi de skal presse sig igennem forhindringer. Hvis jorden er for løs, kan det også volde problemer, da rødderne får svært ved at fastgøre sig til jorden og vil være særligt udsatte i hård vind. Hvis forholdene for rødderne er dårlige, er de ude af stand til at samle tilstrækkeligt med næringsstoffer og vand, hvilket vil afsløre sig i planternes sundhed og frodighed. Jordens sundhedstilstand aflæses derfor hurtigt i planternes trivsel. Forkrøblet vækst kan både være tegn på insektangreb eller sygdomme men også indikere dårlige jordbundsforhold.

PLEJE AF JORDEN

Jorden skal betragtes som en levende organisme, der skal fodres og plejes året rundt. Planterne, og det arbejde deres rødder laver under jorden, er med til at holde jorden sund. Det er derfor mest optimalt at dyrke planter så stor en del af året, som det er muligt. Så snart af-

grøderne er høstede, kan man så efterafgrøder eller dække med visne blade eller kompost. Ved at bruge sædskifte, hvor man skifter mellem de forskellige plantefamilier med intervaller på 3-5 år, sikrer man, at jorden ikke fratages de samme næringsstoffer år efter år og at der ikke opformerer sygdomme og skadedyr i jorden. Når der ikke er planter, skal jordens mikroliv holdes beskæftiget med organisk materiale i form af dødt plantemateriale eller komposteret husdyrgødning.

Det hører også med til jordens pleje, det man *ikke* gør. Det er vigtigt, at man ikke træder i jorden, da man på den måde træder ilten ud af jorden og gør den kompakt. Sørg derfor for, at bedenes midte kan nås fra en sti, uden at der færdes i bedet. Det har også – især tidligere – været almindeligt at vende/efterårsgrave køkkenhaven, sandsynligvis fordi vi har forsøgt at efterligne landmanden og har fået indlært, at det perfekte såbed er helt rent og bart uden den mindste antydning af rester fra det forgangne års dyrkning. Det er nok mere noget æstetisk end noget praktisk, for i virkeligheden kan en bar jordoverflade føre til problemer som skorpedannelse og udvaskning og når jorden vendes, vendes der op og ned på det vigtige mikroliv i de forskellige jordlag og nye ukrudtsfrø dukker op til overfladen, hvilket vil give mere arbejde.

Fræsning som en éngangsforestilling for at lave en græsplæne om til køkkenhave kan være en god løsning, men rutinemæssig årlig fræsning kan give de samme problemer som ved at vende jorden med en spade. Det er langt mindre arbejdskrævende og bedre for jorden,

Grøngødning og efterafgrøder kan sås, hvor der ikke skal dyrkes eller afgrøderne er blevet høstet.

Hvis spadestiksprøven afslører en løs struktur med luftporer, hvide nedadgående rødder, regnorme og andre smådyr, vidner det om en sund jord.

Kompost lagt rundt om planterne først på sommeren virker som en vitaminpille. Regnormene gør arbejdet med at få komposten ned i jorden mens det ligger ovenpå jorden, hæmmes ukrudtet.

Hvis man vænner sig til at se på plantester som effektivt dækmateriale, der bevarer fugtigheden, beskytter jordoverfladen mod vejr og vind og forøger vandnedsivningen.

VÆR FORSIGTIG MED KALKNING

Årlig kalkning indebærer store ændringer for jordbundsorganismene og er ofte slet ikke nødvendigt. Kalker man for meget, bliver flere næringsstoffer (især mangan, jern og fosfor) mindre tilgæ-

nelige for planterne og viser sig i mangelsymptomer. Det er meget vanskeligt at sænke pH-værdien igen, hvis den er blevet for høj. Lad derfor en jordbundsanalyse vurdere behovet for kalkning.

VAND MED OMTANKE

Jordens kvalitet påvirkes også, når man vander. En kraftig vandstråle nedbryder jordstrukturen på overfladen med det resultat, at næste gang der vandes, vil jorden suge mindre vand. Drypvanding

eller siveslanger er det mest skånsomme mod jordstrukturen. Giv også hellere større mængder vand få gange end mange gange sjatvanding, det vil stimulere planternes rodnet til at vokse længere ned i søgen efter vand og mindske behovet for vanding på sigt.

Ved at pleje jorden ud fra nedenstående anvisninger, kan man med tiden øge dens vandkapacitet, dræningsevne, luftskifte samt forbedre tilgængeligheden af næringsstofferne for planterne.

- Dyrk levende planter så meget af året som muligt.
- Undgå bar jord – dæk med organisk materiale.
- Anvend organisk gødning.
- Brug sædskifte.
- Undgå sprøjtemidler.
- Undgå kunstgødning.
- Træd ikke i bedene.
- Vend ikke jorden.
- Vand langsomt med blød stråle eller brug drypvanding/siveslanger.
- Vand hellere få gange grundigt end flere gange sjatvanding.
- Kalk kun efter en jordanalyse har påvist behovet.

Køkkenhavens bede bør ikke være bredere end 120 cm, da det ellers kan være svært at nå dem fra begge sider. Selv om man ikke dyrker i højbede, er det alligevel vigtigt ikke at træde i bedene, da det presser luften ud af jorden og ødelægger strukturen.

Kolonihaver på sociale medier

I 2015, for bare knapt to år siden, fik Derek Singh Bedi en ide. Han har en kolonihave, han var flittig bruger af facebook, og fik lyst til at lave en facebookgruppe med tips og tricks til kolonihavefolk. Som tænkt så gjort og nu er der mere end 8.000 medlemmer i gruppen Kolonihaven Tips & Tricks. Samt Hus og Have.

I 2007 overtog Derek og han kone, Karina, en forsømt have i H/F Den Permanente i Køge. En græsmark, ikke andet. Familien med to børn, en dreng og en pige, der dengang var seks og fire år, boede i en lejlighed og Derek havde behov for at få jord under neglene igen. Det var han nemlig vant til fra barnsben, da han voksede op hos sin mor og stedfar, der havde en planteskole i Vestsjælland.

FRA GRÆSMARK TIL PRÆMIEHAVE

I 2015 var kolonihaven så færdigudviklet, at Derek fik præmie for årets have med det hidtil højeste point, der er givet i haveforeningen, 38 point. Det er med alle målestokke et usædvanligt højt antal point.

I årene forud var det hårdt arbejde at gøre ikke bare haven færdig men også at bygge huset, der udelukkende er byg-

get med genbrugsmaterialer. Selv fliserne i haven er hjemmelavede. Som han siger: "Genbrug er guld".

PRÆMIEN INSPIREDE

Derek har et positivt livssyn. Da han havde fået sin præmie besluttede han, at han ville oprette en facebookgruppe som alternativ til allerede eksisterende – men mere negative – facebookgrupper om kolonihaver. Derek's facebookgruppe bygger på positiv kommunikation, tips og ideer. Efter det første halve år var der ca. 2500 medlemmer, efter et år det dobbelte. På nuværende tidspunkt, foråret 2017, nærmer medlemstallet sig 9000.

Gruppen er meget aktiv og der er rigtig mange indlæg til inspiration for andre. Emnerne spænder vidt – lige fra plantetips over byggetips til genbrugstips. Nogle af emnerne er f.eks.: Sådan

bygger du let en fiskedam ud af et traktordæk, Hvad stiller jeg op med mit hus, når frosten kommer, Hvordan bekæmper man mus i kolonihavehuset osv. Der er mange personer i gruppen, som har en håndværksmæssig uddannelse og de er ikke bange for at give et par gode råd, hvis man stiller et spørgsmål.

Gruppen har plads til alle meninger og der er ingen dumme spørgsmål. Det eneste krav er, at man holder en god tone i gruppen.

Derek er tovholder og den administrator, der hele tiden sørger for, at kommunikationen forbliver positiv. Med de mange medlemmer har han dog en medadministrator, der hjælper med registrering osv. Gruppen er nu udvidet, så ikke kun kolonister, men også andre med hus og have kan blive medlem. Det har styrket gruppen.

SAMARBEJDE MELLEML HAVEBLADET OG FACEBOOKGRUPPEN

Havebladet har længe gerne villet have lidt mere stof om, hvordan man klarer mange små og store opgaver såvel i have som i hus samt generelt bare om gode ideer og inspiration til kolonihavelivet. Da vi fandt Kolonihaven Tips & Tricks. Samt Hus og Have, blev vi klar

HJÆLP DIRIGENTEN

Generalforsamlingerne er i fuld gang over hele landet og mange steder oplever man desværre, at det kan være svært at finde en person, der er villig til at stille op som dirigent.

Alle personer – også ikke-medlemmer – kan stille op som dirigent. Der er ingen krav om, at man har særlige forudsætninger. Og når generalforsamlingen vælger en person som dirigent, så har den samtidig tilkendegivet, at den har fuld tiltro til, at denne person kan udføre hvervet.

Men alt for mange medlemmer kigger ned i gulvet, når der skal vælges en dirigent – og trækker vejret lettet, når en anden stiller op og lader sig vælge til at trække det tunge læs.

Som medlem skal du være taknemmelig for, at andre vil påtage sig denne opgave som dirigent. Du bør derfor hjælpe dirigenten i hans/hendes arbejde ved at medvirke til, at generalforsamlingen afvikles i en god tone, så mødet kan gennemføres så hurtigt og så gnidningsløst som muligt og så alle får en hyggelig aften.

Hvis du overvejer at stille op som dirigent kan du finde vores håndbog til dirigenter på hjemmesiden på dette link: <http://www.kolonihave.dk/medlemmer/livet-i-foreningen>.

KOLONIHAYER I ANDRE LANDE

Kolonihavebevægelsen er ikke unik for Danmark. Der findes kolonihaver i mange andre lande, og de har alle forskellige vilkår og formål. Her er et lille udpluk fra nogle af de haver, som afviger fra de danske kolonihaver.

Wilderness Allotments, England.

WILDERNESS ALLOTMENTS, ENGLAND

Wilderness Allotments har i flere år samarbejdet med forskellige sociale organisationer om havedyrkning for psykisk

fortsætter...

over, at mange af de indlæg, der kom i facebookgruppen, lige nøjagtigt var det, vi savnede. Så derfor håber vi, at vi fremover kan få glæde af at viderefordre nogle af de gode ideer, der kommer frem i facebookgruppen, naturligvis med tilladelse fra den oprindelige indsender.

Vi håber og tror, at vi på denne måde kan dække endnu et område i Havebladet, der har været stor efterspørgsel på.

Skulle du selv have lyst til at melde dig ind i facebookgruppen, så er du velkommen, siger Derek.

● Af Grethe Bjerregaard, redaktør

fortsat...

og fysisk handicappede. Foreningen har åbnet en verden af havedyrkning for nogle mennesker, som ellers aldrig ville have kunnet overkomme en kolonihave.

ROVANIEMI, FINLAND

Verdens nordligste kolonihaveområde ligger i Rovaniemi, Finland. Tæt på polarcirklen og julemandens hjem. Når vi i Danmark så småt går i gang med havearbejdet i marts, så er haverne i Rovaniemi stadig begravet under 1 meter sne. Der er permanent sne og frost fra midten af november til midten af maj. De store mængder af sne beskytter heldigvis planterne fra frost. De fleste af kolonihavehusene har egen sauna, som kan benyttes i de kolde måneder.

Havesæsonen er kort. Kun i juni til august er gennemsnitstemperaturen på over 10 grader, så væksthuse bliver brugt flittigt. Men sæsonen er til gengæld fuld af lys. Allerede i maj måned er solen på himlen 19 timer om dagen – og nogle nætter går den slet ikke ned. På grund af den megen sol og den lave temperatur får høsten en dybere og rigere smag – og dette skulle efter sigende være videnskabeligt bevist.

MIRAFLOES PARKS, SPANIEN

I Miraflores går de meget op i fællesskabet. De enkelte havelodder er på 100 m², men så er der en række fælles havelodder, som er reserveret til fællesaktiviteter for især børn, ældre og handicappede.

En kolonihave i Riga, Letland.

LETLAND

Haverne i Letland blev etableret under Ruslands styre i årene efter 1940. Det russiske styre stillede i titusindvis af haver til rådighed for befolkningen i udkanten af de store byer. Nogle steder er der op til 2000 havelodder samlet på et sted. Disse havelodder er i dag truet på grund af dårlig administration af haverne og efterhånden som levestandarden i Letland er blevet bedre, er der mange tomme haver. I nog-

Af Ditte Jensen, direktør, Kolonihaveforbundet

Et bi-hotel i en forening i Holland.

le byer er man derfor i gang med at omlægge haverne til mere moderne haver, der passer bedre ind i den urbane kontekst.

CYPERN

På Cypern er der ingen tradition for kolonihaver, men for 2-3 år siden har små grupper etableret små haver på ekstremt små områder, fordi der generelt er mangel på ledig jord på øen.

HOLLAND

Holland har en lang tradition for kolonihaver og især økologi er stort i Holland. Både i forhold til havedyrkning og i forhold til de enkelte foreningers genbrug af affald og materialer, brug af bistader, stilleområder for fugle, sommerfuglehaver osv. Se også side 38.

... DAGENS SMIL

– Godmorgen chef! Skønt at komme på arbejde om mandagen efter en hård week-end i haven...!

Kolonihaveforbundet ønsker TIL LYKKE

FREDENSBORG

75 års jubilæum i H/F Fredensborg

H/F Fredensborg har 75 års jubilæum tirsdag den 2/5-2017. Dette vil vi fejre med "Åbent hus", fra kl. 15-18 på dagen. Velkommen og på gensyn på Hammersvej 28, 3480 Fredensborg

Bestyrelsen

SØNDERBORG

Stort digebyggeri ved frivillig arbejdskraft

Medens Sønderborg blev meget omtalt i forbindelse med Stormfloden i starten af januar i år (2017), havde en lokal haveforening forinden fået nok af oversvømmelser af flere kolonihavehuse gennem to år i træk – og gjorde noget ved det.

Det er haveforeningen Skovly, der med 136 huse er smukt beliggende tæt ved skoven Katrinelund i Sønderborgs udkant. Det var især husene beliggende ved en naturlegeplads, der var meget plaget af oversvømmelser i juledagene i 2014 og 2015, hvor beboerne oplevede op til 10 centimers vandstand i husene, ligesom vandet trængte længere ind i haveområdet.

"Men så havde vi også fået nok af vand og ødelagte huse, og det samme havde Sønderborg kommune, der hver gang skulle pumpe vandet væk og rydde op efter skaderne. I kommunen fandt de så frem til, at man måtte gøre et allerede eksisterende dige større for at afhjælpe oversvømmelserne", fortæller haveforeningens næstformand, Claus Frederiksen.

"Så der var fra starten et positivt samarbejde med kommunen, medens det tog meget lang tid før den overordnede myndighed, Naturstyrelsen, godkendte projektet. Men endelig lykkedes det, og kommunen leverede derefter flere vognlæs jord til digebyggeriet. Så gik vi ellers i gang med frivillig arbejdskraft fra haveforeningens medlemmer, hvor jeg selv assisterede med en minigraver, til vi fik diget forhøjet og udbedret på den pågældende strækning på et par hundrede meter. Forinden måtte en del buskads fjernes, så der blev plads til diget", fortæller Claus Frederiksen videre.

Det forstærkede dige danner nu en naturlig vold mellem havehusene og Naturlegepladsen, anlagt med legeredskaber og en lille sø.

UDEN BOPÆLSPLIGT

Haveforeningen, der i 2014 fejrede 50 års jubilæum, holdt oprindeligt til tættere på byen, men blev så flyttet ud til Katrinelund, hvor der i stedet blev stillet statsjord til rådighed. Det betyder at medlemmerne ikke har nogen bopælspligt, som de øvrige tre haveforeninger i byen.

"Så vi har medlemmer og beboere langvejs fra, bl.a. fra Island, ligesom vi også har et ægtepar, der bor i Spanien om vinteren og i deres velindrettede havehus hos os om sommeren", fortæller Claus Frederiksen, der selv til daglig er landmand på Nordals.

Preben Sørensen

Claus Frederiksen foran en del af diget ved naturlegepladsen.

MADEIRA

Kolonihaver på MADEIRA

Min kone og jeg har holdt jul og nytår på Madeira nogle gange. Her forgangne jul og nytår opdagede vi noget vi ikke havde set før, nemlig en slags kolonihaver, små haver, 50-80 m², på et sammenhængende stykke jord og med et lille hus på ca. 2 m². Nogle af dem var veldyrkede, andre så nærmest ud som de var forladte. Vi fik så af forskellige lokale folk oplyst, at der var tale om nogle midlertidige haver, da jorden er ejet af Pastana Gruppen, som i forvejen har nogle hotellet i Funchal og det er meningen, at der med tiden skal bygges et par store hoteller på jorden. Funchal kommune har så lejet jorden for foreløbig 5 år med start i 2013. Kommunen har inddelt jorden i små parceller; da det er meget stejlt er der opbygget nogle terrasser, så det er til at dyrke. Der er også vand på de enkelte parceller. Her bliver det ikke frostvejr, så de sorte PEL-rør ligger næsten synligt oven på jorden. Kommunen har også opført nogle huse på ca. 2 m², nogle i klynger, andre på den enkelte parcel, så der er ét redskabshus pr. have. Kommunen har så tilbudt interesse-rede at få et lille stykke jord, hvor der kan dyrkes lidt grøntsager ganske gratis. Men så skal det også passes, ellers vil det blive tilbudt en anden. Som det fremgår af billederne dyrkes der kartofler, tomater, bønner, salat, bananer, chilli, kål og meget andet. Der er også plads til en lille hyggrok i forbindelse med huset. Nogle havde indrettet huset med en lille bordplade med et gaskogeapparat, der var også udekøkken med køkkenvask, jo fantasien og initiativet fejler heller ikke noget på de kanter. Ved nærmere snak med de lokale fik vi at vide, at kommunen havde et par lignende projekter, men desværre også kun midlertidige, men gratis for kolonisterne.

Jørgen Erik Jørgensen, formand, Haveforeningen Vibeland, Odense V

NEKROLOG

Kaj Løkke Nielsen

Det er med stor sorg vi har modtaget meddelelsen om at et af vores gamle hovedbestyrelsesmedlemmer og mangeårig kredsformand for den gamle Herning Kreds, Kaj Løkke Nielsen, er død den 6. januar 2017 efter længere tids sygdom.

Selv om det er mange år siden at kaj stoppede i Hovedbestyrelsen, husker vi ham som en altid positiv, glad og engageret kolonihavemand, der arbejdede målrettet for kolonihavetanken.

Vores Tanker går til Kajs kone Gerda og deres familie.

*Preben Jacobsen
Forbundsformand*

OFFICIELLE FLAGDAGE 2017

- 9. april *Danmarks besættelse (halv stang til kl. 12)*
- 14. april *Langfredag (halv stang hele dagen)*
- 16. april *Hendes Majestæt Dronning Margrethe II og påskedag*
- 29. april *Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Benedikte*
- 5. maj *Danmarks befrielse 1945*
- 25. maj *Kristi Himmelfartsdag*
- 26. maj *Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik*
- 4. juni *Pinsedag*
- 5. juni *Grundlovsdag*
- 7. juni *Hans Kongelig Højhed Prins Joachim*
- 11. juni *Hans Kongelige Højhed Prins Henrik*
- 15. juni *Valdemarsdag og Genforeningsdagen 1920*
- 5. sept. *Danmarks Udsendte*
- 25. dec. *Juledag*

På Danmarks-Samfundets hjemmeside www.danmarks-samfundet.dk finder du retningslinjerne for brugen af Dannebrog.

KOLONIHAVEJURA

Hvornår og hvordan kan jeg overdrage til familiemedlemmer? Kan jeg overdrage til min søster, min niece eller min veninde? Hvem kan/må overtage havelodden ved min død? Dette spørgsmål er et af dem, som Kolonihaveforbundet får allerflest af.

I haveforeninger uden ventelister er der ingen begrænsninger for, hvem medlemmet kan overdrage sin kolonihave til, så længe bestyrelsen godkender det nye medlem.

I foreninger med ventelister har bestyrelsen en forpligtelse til at optage nye lejere fra ventelisten først og der kan derfor som udgangspunkt ikke overdrages til nogen, der ikke står på ventelisten. I de fleste foreningers lejekontrakt med jordejeren er der dog sat en undtagelse ind, som betyder, at et medlem kan overdrage udenom ventelisten, når det sker til følgende personer:

- Slægtninge i ret op- og nedstigende linje (oldebørn, børnebørn, børn, forældre, bedsteforældre mv.) Andre slægtninge – f.eks. en søster eller en niece er IKKE en slægtning i op- og nedstigende linje og der kan derfor ikke overdrages til disse.
- En ægtefælle/registreret partner.
- Ægtefællens/den registrerede partners slægtninge i ret op- og nedstigende linje, dog kun til særbørn, hvis de har accepteret at sidde i uskiftet bo med medlemmet.
- En samlever, som har haft samme folkeregisteradresse med medlemmet i mindst 2 år på tidspunktet for overdragelsen.

AFVIGENDE REGLER

Som medlem skal man dog huske at undersøge, hvad der gælder i egen forening, da reglerne i foreningens lejekontrakt med jordejer kan afvige lidt fra ovenstående regler.

Ved medlemmets død har samme personkreds ret til at overtage lejemålet på havelodden, hvis medlemmet stod alene på lejekontrakten på dødstidspunktet, OG det i øvrigt fremgår af foreningens lejekontrakt med jordejer, at dette er tilladt.

Det er naturligvis altid en forudsætning for enhver overdragelse/overtagelse, at slægtningen opfylder de øvrige betingelser, der gælder for lejemålet (eksempelvis et evt. krav om bopæl i kommunen eller andet).

Man skal være opmærksom på, at ejerskabet til huset ikke nødvendigvis hænger sammen med lejemålet på havelodden. Man kan godt komme ud for, at huset ejes af en anden end lejeren af havelodden og i så fald betyder en overdragelse/overtagelse af lejemålet på havelodden ikke, at man også bliver ejer af huset.

Kolonihaveforbundets hjemmeside

På Kolonihaveforbundets hjemmeside, www.kolonihave.dk, finder du mange oplysninger om kolonihavelivet. Du har også mulighed for at finde mange af de artikler, der har været bragt i Havebladet ved at gå ind på Plantehjørnet.

Red.

kb fritidshuse.dk
Snedker og Tømrerfirma Kim Bengtsson ApS

Rengevej 11 • 4660 Store Heddinge • tlf. 20 33 48 78
mail: info@kbritidshuse.dk • www.kbfitidshuse.dk

OVERDÆKKET HØJBED

UNDGÅ:

- Snegle
- Insekter
- Fugle
- Vejrets hærgen

FÅ:

- Masser af LÆKRE grøntsager
- Mini drivhus - LANG sæson
- Nem PASNING
- HURTIG montage
- Mulighed for SELVVANDING

Vælg mellem mange mål og udgaver på www.growcamp.dk

– gode tilbud til haven

e-muld
Muld
Spagnum
Barkflis
Træflis
Topdressing
Grus
Granitskærver

- også i bigbags

Levering med lastbil eller afhent selv
Container udlejning

Beregn selv pris på www.l-n-g.dk

Lyng Naturgødning

Slangerupvej 16 · 3540 Lyng

48 18 73 50

Åben hverdage kl. 7-16

Lørdag kl. 9-13 fra den 25. marts

“Det bedste, jeg nogensinde har gjort”

Flot foretrukket kildesorterende muld-toilet til kolonihavehuset. Stor succes ved test i 10 kolonihaveforeninger. Hent brochure og se film på www.backlund.dk
Følg os på www.facebook.com/Backlunddk

ÅBENT HUS

Man. 06.03 kl. 17-19
Man. 13.03 kl. 17-19
Tirs. 21.03 kl. 16-18
Tirs. 28.03 kl. 16-18
Tirs. 04.04 kl. 16-18

Separets topmodeller
Villa 9000/9010
– 85.000 solgte

Kampagnepris
kun kr. 5.595,-

BACKLUND ApS

Holmebjerg 21 · 2950 Vedbæk
Tlf. 6093 1453 · Mobil: 6093 1453
E-post: backlund@backlund.dk
www.backlund.dk

Kolonihavehuse & Bjælkehytter

Model Gotland 16

15,2m², 44mm kraftige bjælker.
Komplet byggesæt med vinduer og dør.
Før kr. 23.900,-

Nu kun kr. 22.500,- inkl. moms og lev.

Model Hornbæk

24m² + 9m² veranda, 70 mm kraftige bjælker.
Komplet byggesæt med vinduer og dør.
Før 71.400,-

Nu kun kr. 69.900,- inkl. moms og lev.

DESIGN DIT EGET KOLONIHAVEHUS
– eller vælg mellem en af vores mange standard modeller.

Design dit eget drømmehus fra kun 1600,- kr. pr. m² eller vælg imellem mere end 100 færdige råhuse og hytter på vores hjemmeside www.nynorm.dk. Vi tilbyder også rådgivning og hjælp til byggeplaner.

Danmarks største udvalg i kvalitets-kolonihavehuse

Model Copenhagen FÆRDIGMONTERET

Har du en drøm om en ny bjælkehytte, men ikke ønsker at montere selv, så kan vi tilbyde færdig montering.

I prisen vil være inkluderet montering af hytte på byggeherrens fundament, isoleringssæt til væg og tag inkl. isoleringsmateriale, shingles tagpap og malede vinduer m.m.

Kun 279.800,- i 70mm

RING og hør nærmere.

Vidste du at 5.800 Danske boligere har handlet bjælkehytter hos Nynorm de seneste år

50-92mm

Alle er umalet byggesæt med termoglas eller 1 lag glas, ekskl. montage sæt, tagbeklædning, fundament og isolering.

nynorm[®]
SIDEN 1975

KONTOR & Udstiling: BYTOFTEN 10 - 5550 LANGESKOV - TLF. 70 23 15 51 - MAIL: NYNORM@NYNORM.DK
UDSTILLING: HÅNDVÆRKERVEJ 82, 4000 ROSKILDE (åbent alle dage, dog kun bemandet torsdag 9.30 - 14.30)

WWW.NYNORM.DK

STORT UDVALG!

I BRUGTE:

stalddøre med termoruder
terrassedøre
dobbelt terrassedøre
yderdøre
indvendige døre
termovinduer
glaspartier
energitermoruder
nye og brugte
radiatorer

Vi foretager også reparationer, montering af døre, vinduer, terrasser og udestuer. Endvidere udfører vi havearbejde, træfældning og flisearbejde m.m.

Herluf Christensen

Herstedøstergade 25
2620 Albertslund

Tlf. 2442 3860
hcggenbyg@mail.dk

Åbent alle dage efter aftale
– også weekend og aften

Havebladet

Birkedalhuset

- Vær din egen arkitekt og byg hvad du drømmer om.
- Vi leverer alle typer hytter og huse som selvbyg, medbyg eller totalentreprise.
- Mere end 650 kvalitetshuse leveret siden 2003.
- Få udarbejdet et gratis og uforpligtende tilbud

www.birkedalhuset.dk · Tlf. 2420 6009

KVALITETS VARMEPUMPER MED HØJ YDELSE

Alle priser er inkl. montering

Airwell HOD9
Varmeeffekt: 2.8kW
SCOP: 5.1
8° Graders funktion
Energiklasse A+++
5 års garanti
Sikret ned til -20°

13.995,- **A+++**

Airwell HKD12
Varmeeffekt: 3.5kW
SCOP: 4.0
8° Graders funktion
Energiklasse A+
5 års garanti
Sikret ned til -20°

12.250,- **A+**

Airwell HOD12
Varmeeffekt: 3.5kW
SCOP: 4.6
8° Graders funktion
Energiklasse A++
5 års garanti
Sikret ned til -30°

12.250,- **A++**

Blaupunkt Nordic
Varmeeffekt: 3.6kW
SCOP: 4.1
8° Graders funktion
Energiklasse A+
5 års garanti
Sikret ned til -20°

12.250,- **A+**

Dansk Aircon ApS

Kontakt os idag på tlf. 24 60 41 31

Mød os på www.airconbutikken.dk

SolarMagic er markedets bedste og billigste luftsolfangsystem, hvilket er dokumenteret i den eneste helt uvildige test af luftsolfangsystemer i Danmark.

Den bedste gave du kan gi dig selv og dit havehus.

Særligt tilbud kun til kolonihavebladets læsere.

1 stk. SolarMagic model M40wall, som vist på billedet Nu til 1.950,- før 2.500,- Spar 550,-

(Passer til et hus på op til 50m². Leveringsomkostninger 200,- kan kun bestilles ved tlf. henvendelse på 60231200, da prisen er forbeholdt kolonihavebladets læsere)

SolarMagic, Kammersgårdsvej 36, 7760 Hurup
Tlf. 6023 1200 - kontakt@solarmagic.dk
www.solarmagic.dk

LAVTOX

Skimmelangreb efter vandskader.
Hvad gør man så?

Prøv vores BORACOL® Special

Læs mere om dette effektive produkt på vores hjemmeside: www.lavtox.dk

LavTox • Mandal Allé 9A • 5500 Middelfart
Tlf: 7582 5033
E-mail: lavtox@lavtox.dk • www.lavtox.dk

GANLØSE

Fritidsbyg Aps

Kolonihavehuse & sommerhuse

Råhus opstillet:	Indv. materialer til færdiggørelse:	Råhus, indv. materialer og monterng:
12,0 m ² kr. 53.200	kr. 11.500	kr. 74.600
20,0 m ² kr. 77.300	kr. 17.000	kr. 107.900
28,0 m ² kr. 99.800	kr. 36.400	kr. 160.400
31,5 m ² kr. 113.600	kr. 37.400	kr. 175.800
36,0 m ² kr. 119.800	kr. 40.400	kr. 189.500
40,0 m ² kr. 126.900	kr. 43.800	kr. 202.200
40,5 m ² kr. 126.900	kr. 40.800	kr. 199.200
45,0 m ² kr. 139.700	kr. 46.400	kr. 221.900
57,0 m ² kr. 171.800	kr. 54.600	kr. 276.000
6,0 m ² skur kr. 21.400		
9,9 m ² kr. 27.400		

Alle priser er incl. 25% moms.

Alle modeller kan laves med loft til kip, hems.

Mellem kl. 17-18

Tlf. 4818-3753

Biltelefon 4020-3753

Korskær 4, Ganløse, 3660 Stenløse

www.ganlosefritidsbyg.dk

Nøglefærdige huse, indhent tilbud.

Vinduer og døre med termoglas lavenergi

Tag: Gitterspær 15°. B6 eternit, sort.

100 mm mineraluld.

3/4x4" profilbrædder, plastfolie.

Væg: 2x4" tømmer. Vindpap.

1x5" profilbrædder, trykimprægneret.

100 mm mineraluld.

3/4x4" profilbrædder, plastfolie.

Gulv: 2x5" tømmer. 100 mm mineraluld.

Vindpap. 22 mm spånplade.

Besøg vore prøvehuse i Ganløse

På adressen:

Måløvvej 99 – Ganløse

Kørevejledning: Se Krak kort side 114

Vi giver også gerne tilbud ud fra egne tegninger

Der er flere gode grunde til at vælge et hus fra GANLØSE Fritidsbyg:

- NYHED! Punktfundament er med i prisen
- Gulvstrøer er overfladebeh., 5x5" 2x5"
- Indskud er trykimprægneret
- Stolpekonstruktion 4x4" 2x4"
- Udvendig beklædning: 1x5" profilbrædder, trykimprægneret
- Alle vinduer er oplukkelige, DVK-mærket
- 100 mm isolering i HELE huset, mere efter ønske
- Vinduer og døre kan flyttes efter deres ønske – vi bygger gerne efter Deres tegning
- Indvendig beklædning: 3/4x4" profilbrædder, indv. kvinta og plastfolie indv. fyldningsdøre
- Gulvbrædder eller klikgulv til merpris af 175,00 kr. per m².
- 44 års erfaring med kolonihavehuse og sommerhuse
- NYHED! Vinduer og døre med termoglas/fabriksmalet
- Merpris for ekstra isolering i sommerhuse

NYHED: Nu også Sibirisk lærk mod merpris

Vi kommer ikke på Fyn og i Jylland

Stærke TILBUD PÅ VARMEPUMPER

Alle priser er inkl. montering – klar til brug!

Vi hjælper gerne med at søge energitilskud

SCOP A+++
15.500 kr.
Panasonic HZ9RKE-4
 varmepumpe BluFin
 A+++ SCOP 5,3

SCOP A+++
18.500 kr.
LG Nordic
 Prestige 9 PLUS
 A+++ SCOP 5,2

A++
13.985 kr.
Mitsubishi Electric
 MSZ-FH25
 A++ SCOP 4,9

A++
15.485 kr.
LG Nordic
 Prestige 9
 A++ SCOP 4,6

A++
14.985 kr.
Panasonic
 NE9PKE-1
 A++ SCOP 4,6

A+
12.500 kr.
Mitsubishi Electric
 MSZ-SF25
 A+ SCOP 4,3

BESTIL NU PÅ
TLF. 70 26 70 16

DANSK-VARME ApS
www.danskvarme.dk

HALVÉR VARMEREGNINGEN

Minimalistiske og moderne varmepumper med høj effekt

TILBUD
DAIKIN VARMEPUMPER
 CALDO fra kr. 13.995,-
 NEXURA fra kr. 16.995,-
 Inkl. moms og standard montage

EFFEKTIVITET
 ÅRET RUNDT
 SCOP - SEER

STYR
 VIA
 APP

A+

A++

TILBUD - HELE FORÅRET PÅ:

Nexura med radiatorfunktionen eller den højeffektive Caldo

- Store besparelser - kort tilbagebetalingsperiode
- Miljøkånsom med energimærkning A++
- Renser luften for bl.a bakterier, dårlige lugte og støvpartikler
- Støjsvag - ned til 19 dB(A)
- 5 års kvalitetsgaranti på alle dele

Din lokale og rådgivende KMO-montør og el-installatør.

Osterkrüger ELECTRIC

Aut. El & Køle installatør

Industriparken 19 • 2750 Ballerup • Tlf. 4466 4171

En del af **TS-GRUPPEN** - Danmarks stærkeste el- og energiinstallatører

Der tages forbehold for udsolgte varer samt evt. trykfej

Tagpapdirect

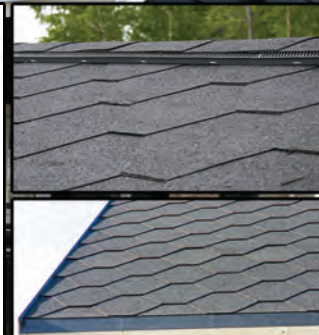

SHINGLES TAGPAP

Vores shingles tagpap udnytter innovativ teknologi til at forbedre shingles' præstationer med mindre vægt.

Alle shingles tagpap er produceret, så det giver en overlegen holdbarhed og fleksibilitet. Holdbarhed mindst 40 år alt efter forhold.

Kun 207,- pr. pakke.
 (3 m2 pr. pakke, som dækker 2,5 m2)

Fås i flere forskellige farver.

Sort

Grøn

Rød

www.tagpapdirect.dk
 Tlf: 70 23 15 51 - E-mail: salg@tagpapdirect.dk

VELKOMMEN

TIL EN VERDEN AF MULIGHEDER

Vi byder foråret velkommen
med gode tilbud

Sølund Huse har mange flotte havehuse og pavilloner
til hjemmehaven eller kolonihaven.

For os er kvalitet og service en naturlig del af vores hverdag.
Så trygheden og nydelsen kan blive din hverdag.

Nyd det

- duften af nyslået græs
- en kop friskbrygget kaffe
- dit eget orangeri
- varmen bag de smukke vinduer
- et sted, hvor tiden står stille
- en pause fra hverdagen
- en god bog i ro og mag

Ta' forskud på de lange, lune sommer-
aftener med et havehus eller en pavillon.

PAVILLONER : GARAGE/CARPORT : REDSKABSHUSE : HAVEHUSE

MANDAG-FREDAG KL. 8:00-16:00 : LØRDAG KL. 10:00-12:00 : INFO@SOLUNDHUSE.DK : WWW.SOLUNDHUSE.DK

SØLUND

SØLUND HUSE : OVERBY SKOVVEJ 3 : 8732 HOVEDGÅRD : TLF.: 75 66 28 75